

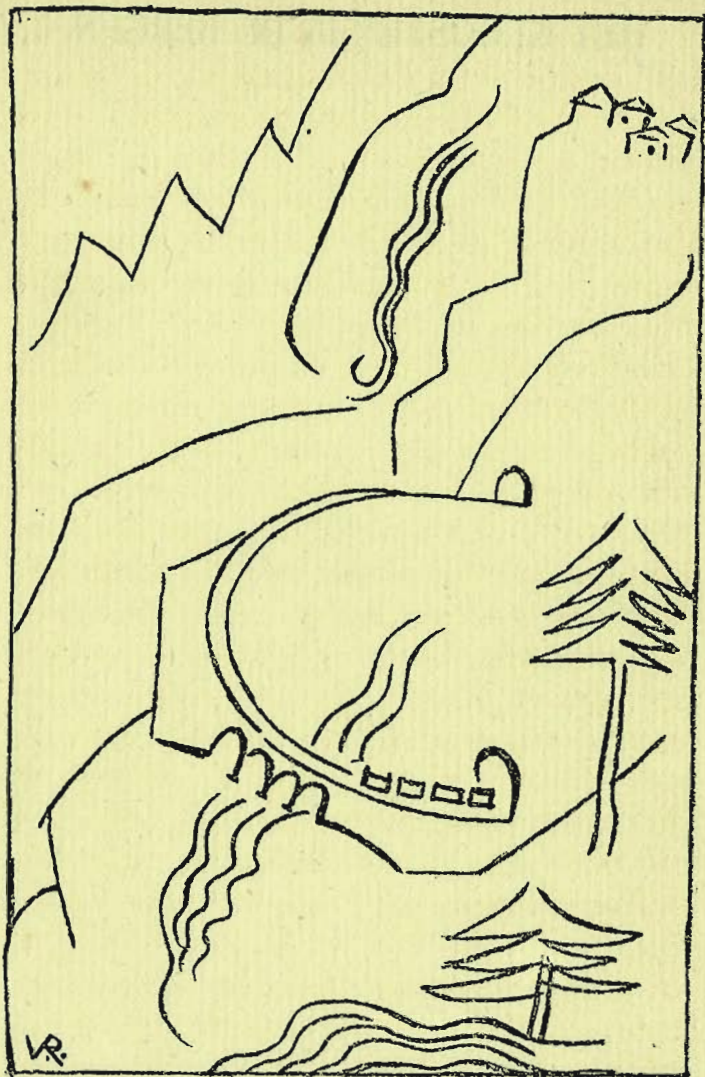

PIETER VAN DER MEER
DE WALCHEREN
HET WITTE
PARADIJS

MCMXXIX
DE GEMEENSCHAP
UTRECHT

HET KLOOSTER IN DE BERGEN

... Daar de volgtrein waarin wij zaten, van den nacht-express Parijs-Lausanne onderweg de onwaarschijnlijke vertraging bereikte van vier-en-een-half uur — „qu'est-ce que vous avez fait de votre train, messieurs?” spotte de Zwitserse conducteur — misten we alle zorgvuldig vooruit gecombineerde verbindingen. Maar dat was juist goed.

Dáárom reden we door de Jura, Zwitserland in, bij het opkomen van de zon, in een zuiveren dageraad die openbloede als in het scheppingsuur zoo jong over de besneeuwde bergen, en zagen we de wereld wit en stil liggen te blinken rond om ons van uit het warme wagenhokje. Dáárdoor was het middag, zonnig en blauw, toen we langs het meer van Genève reden, een tijdlang, tusschen de dun met sneeuw bespoierde wijngaarden door, die kaal en dor als wonderlijke kerkhoven tegen de hellingen van de heuvels glooiden, waarachter de hoge bergen vèr hun barre witte flanken hieven, geweldig en eenzaam tegen het lichtende hemelblauw.

Dieper voerde ons daarna het heete, electrische treintje van Palizieux het witte gebergte in langs grillige bochten, somwijl onbegrijpelijk

lang stilstaande bij een stationnetje waar vermoedelijk een onzichtbaar dorp achter lag. Hooger werden de bergen, eenzamer de dalen, vaster de sneeuw.

We stapten uit in Bulle, een stadje, stil en proper, en beangstigend van klein leven, als alle andere kleine provinciestedjes op de aarde. Het was laat in den middag. Het licht werd zachter, neeg naar den avond. En we wilden vóór het duister was en tè laat, in het verre klooster binnen zijn.

Een auto. 15 Kilometer in wedloop met de schemering.

In vervaarlijke snelheid — even in de verte het avondlijk silhouet van het berg- en kaasstadje Gruyère — raast de kleine wagen den weg af naar het dorpje Broc, waar een zoetgeurende wolk van chocolade ons tegen vlaagt. Veilig in onverminderde vaart ijlt de auto over de bevroren, gladde sneeuw: kettingen zijn gewikkeld om de achterbanden.

De avond valt, wie zal het in snelheid winnen? Wij of de duisternis?

Wij stijgen in een wilde, glijdende jacht langs afgronden, langs steile, rechte rotswanden, door bruuske bochten, de eenzaamheid tegemoet; wij

razen de stilte in. De reusachtige ruwe kristallen der bergen, doorkliefd met schaduwen — of een wereld haar schaduw erop neerslaat — zijn staalblauw. Een top gloeit, blijft wonderlijk gloeien in het licht der onzichtbare zon, als een ziel in de genade.

Plotseling knipt de chauffeur zijn lichten aan: de weg gaat smal tusschen huishooge sparren aan de eene zijde, aan den anderen kant een stuggen rotswand.

En bij een bocht dan breekt de wereld weer open in een grandioos gezicht op de mateeloosheid van het witte dal en de witte bergen. Als een dol insect, met de voelhorens van zijn lichten vooruitgestrekt, tastend naar den gevaarlijken, langzaam stijgenden weg, rent de auto, klein en grommend, voort, voort.

Het wordt verschrikkelijk koud. Het vriest meer dan 15 graden. Alleen onze wagen maakt gerucht in de ontzaglijke stilte: een kind rumoert uit angst.

En opeens, een muur, met onze twee lichtbundels erop. Wij zwenken er langs op de laatste versnelling. Dan nog een korte afstand. We staan stil. De chauffeur schakelt den motor uit.

We zijn er, tegelijk met den witten avond.

Het Karthuizerklooster van La Valsainte. Zooeven nog stond ik midden in het helsch tumult en den stank van Parijs. Ik ben nu hierheen geworpen, zonder overgang, in den afgrond der zuiverste stilte.

En daar binnen in die stilte, dáár achter die groote poort en de omsluiting der muren wonen de monniken, niet èven zich terugtrekkend in de eenzaamheid om gedurende 'n paar dagen tot zichzelf te komen en God te zoeken, maar heel hun leven lang, al de dagen en de nachten, roerloos afgewend staande in de aanwezigheid van deze stilte, de stilte van den geestelijken kosmos, die mij beangst.

Mijn metgezel heeft aan de poort gebeld. Een witte monnik met een lantaarn in de hand doet de kleine zijdeur open. Wij worden verwacht. Het is 23 December.

Over de binnenplaats, waarrond gebouwen donker staan, star en wezenloos als in een bevroren wereld — onder onze stappende voeten piept de sneeuw als jonge vogels — komen we in een donker koud huis: het gastenkwartier. Alle ruiten zijn tot matglas bevroren. De

koude legt haar ijzige handen op mijn gelaat. Ik ril, — als kleine Tai in het ijspaleis der Sneeuwkoningin. Maar hier bevriest je hart niet. Hier zoekt niemand het woord Eeuwigheid te spellen met ijsblokken. Hier hebben ze het gevonden, hier heeft God met wit-heet vuur de harten verbrand.

De broeder-portier, wiens gelaat ik nu zie bij het armzalig schijnsel van een petroleumlamp: een rustig, baardig gelaat met twee hemelheldere kinderoogen, heeft ons overgegeven aan een anderen monnik, den gastenbroeder, die ons verwelkomt met zachte stem en vertrouwden glimlach.

Langs breede, donkere trappen, door het holle, ijskoude gebouw gaat hij ons voor naar de kleine gastenkamer. Het is of ik door een mijn van ijs loop, waar alle leven, het bloed-warme menschelijke leven niet ademen kan, alleen de gelouterden, de heldhaftige zielen die de gletschers van den geest bewandelen als een paradijselijken tuin, het harden kunnen en gelukkig zijn, omdat zij Gods nabijheid weten.

Ik hoor nu overal een ruischen, een zacht onafgebroken ruischen als van water, en de stilte wordt er nog wezenlijker door.

— Wat is dat vreemde geruisch? vraag ik.

— Dat is water, we moeten alle waterkranen in het klooster dag en nacht laten loopen, vanwege de vorst, antwoordt de broeder met een glimlach, even stilstaand terwijl hij de lamp hoog ophoudt.

— Het is het levende water waarvan Jesus spreekt, denk ik in dwaze vervoering plotse-ling, en de felle beklemming om die verschrikkelijke, onbekende stilte is ineens tot een dronken vreugde omgeslagen.

De broeder wijst mij in het wit kamertje, dat Sint Bruno tot beschermheilige heeft en waar ik de dagen van mijn verblijf in dit klooster wonen zal, hoe ik het Karthuizer kachelkje moet aanmaken met houtkrullen en het vuur voeden met blokken hout waarvan een stapel ligt opgetast op een lage kast aan het voeten-eind van het bed. Weldra snort het vuur en is het warm in het klein wit vertrek.

Nog vóór het avondeten, dat wij ditmaal later dan gewoonlijk zullen gebruiken, om zeven uur — de monniken zijn dan reeds ter ruste — komt een pater ons begroeten.

Hij staat voor mij, met de kleine lantaarn in de hand, in zijn roomwit habijt met groote kap

en zwaar scapulier, dat aan weerszijden, even onder het middel, door een breede strook die los neerhangt saamgehouden wordt. Rond den kaalgeschoren schedel ligt een smalle corona, een dunne krans van haar.

Hij spreekt ons dadelijk, alsof hij een gesprek hervatte, over het Karthuizerleven.

Wij zitten, drie menschen in de wereldstilte, bij het kachelkje. Op de tafel achter ons staat de lamp. Ik luister, kijk hem aan: hij is nog jong, heeft een fel gelaat, maar zoo ontzaglijk rustig en goed.

Wat hij eenvoudig zegt over dit geweldige kloosterleven, dringt in mij als een openbaring van de waarheid. Het is niets als liefde, heldhaftige liefde.

Na het avondeten zijn we weer gegaan door de witte naakte gangen, door de enorme stilte, waarin overal het ruischen van het levende water zingt, als van verborgen bronnen.

Ik ben nu alleen, weer terug in mijn witte kleine kamer, waar niet anders aanwezig is dan een paar stoelen, een kleine waschtafel, een bidstoel, het bed, de voorraad hout, de tafel met de petroleumlamp en het kachelkje.

Ik ga natuurlijk voor het venster staan. Het

is nacht. Windlooze ruimte, en boven de schemerwitte daken (of zijn het besneeuwde heuvels?) van de gebouwen rond de binnenplaats waar ik op uitzie: de violette hemel met al de sterren en het sterren-stof van den Melkweg. De stilte, de diepe, diepe stilte van God en zijn universum. En die stilte is de zekerheid.

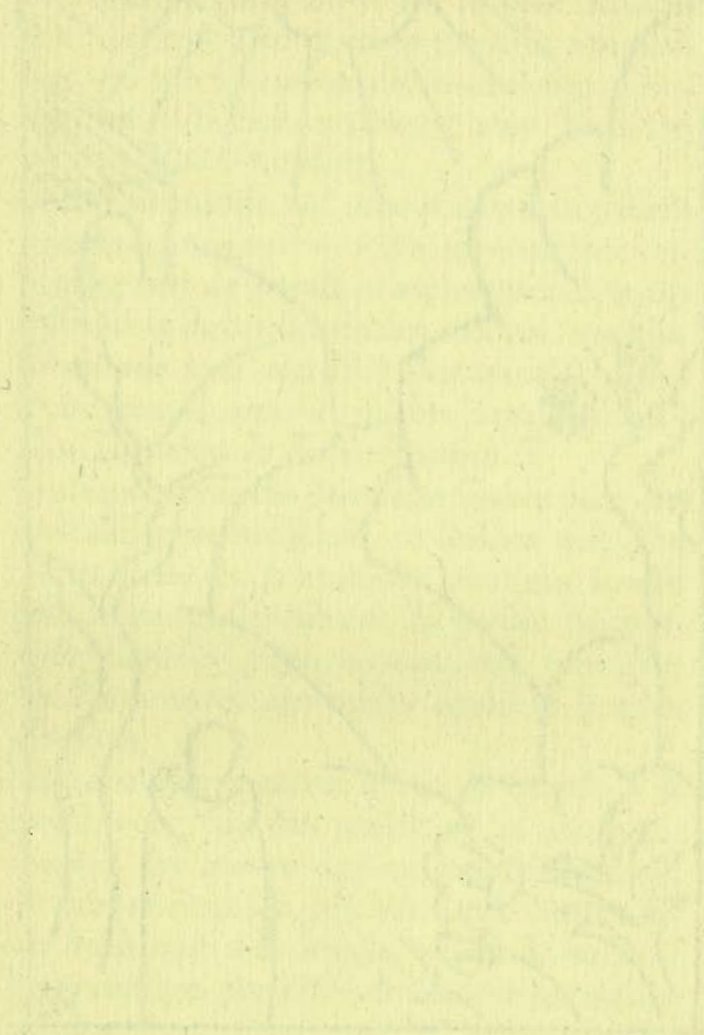
En binnen in het hart van het klooster — deze kristallen stad in de bergen — wonen in hun cel-woningen de kluizenaar-monniken.

Ik ken die volle stilte. Ik herinner mij de dagen in de Benedictijner-abdij van Oosterhout, als ook die stilte een zoo ontzaglijke, levende tegenwoordigheid is, waarbinnen de onuitsprekelijke dingen van den geest gebeuren.

Hoe mateloos ver van deze levende stilte beweegt zich krankzinnig, wat wij ons dadenrijk leven noemen. Nogmaals, heviger dan ooit wordt het mij duidelijk, dat hier, en op enkele andere plekken, Godsoorden der aarde, de mensch beantwoordt in volkomenheid aan zijn doel en aan het doel van de schepping. Iets van het leven van deze monniken, hoe luttel ook, al is het enkel maar het machteloos verlangen naar het allerschoonste, het allerhoogste, het alle-eenvoudigste; iets van hier mee te nemen terug

naar de wereld — het ware reeds een schat voor altijd: de ééne verlorene drachme, waarvoor ik het huis van heel mijn leven wil schoonbezeemen om ze terug te vinden.

DE WOESTIJNVADERS

Het was bij Léon Bloy, dat ik voor het eerst een reëel begrip kreeg, een wezenlijke voorstelling van wat dat nu eigenlijk in de eerste eeuwen van het Christendom geweest was: het leven van de Woestijnvaders.

Ik had natuurlijk wel eens gehoord en gelezen van mannen en vrouwen, die iedere tastbare verbinding met de wereld afkapt en zich terugtrokken in de eenzaamheden van een woestijn. Want wie kent niet Sint Antonius Abt, den kluizenaar, al was het slechts door Flaubert's „La Tentation de Saint Antoine”?

Doch mij waren die geweldige figuren geen onmiddellijke werkelijkheid, ze leefden niet. Het waren fantomen, fantastische schimmen zonder gestalte en zonder inhoud. Zij golden mij poëtische legende-figuren, waaraan wij, menschen der 20ste eeuw, nauwelijks aandacht konden schenken.

Bij Léon Bloy nu was het in die jaren — ik spreek van vóór den oorlog — de goede gewoonte, dat iederen dag na het middagmaal, één der aanzittenden, een hoofdstuk voorlas uit een boek over een heilige, terwijl de anderen luisterend hun glas koffie dronken en een sigaret rookten.

En zoo hebben we ook, telkens wanneer we bijeen waren bij Bloy thuis, of in de weken dat wij gezamenlijk in den zomer ergens buiten woonden, geregeld iederen dag, uit een oud, dik boek de wonder-nabije levens van die eerste woestijnvaders aan elkaar voorgelezen. Toen zijn die menschen levend voor mij geworden, in gansch hun eenvoudige ontzaglijkheid, met de regelrechte onmiddellijkheid van hun liefde tot God. Ik heb toen leeren begrijpen het hooge doel van hun eenzaamheid, waarin zij leefden met God alleen, en de geheimzinnige, maar reëel-bestaande gemeenschap der heiligen tot een daad maakten door het levend gebed van hun ziel. Die wondere verhalen, in het oude boek zoo eenvoudig verteld, als gaat het over meest alledaagsche dingen — en het zijn de hevig-simpele avonturen van den geest — spelen zich af aan den binnenkant van het leven. Het gaat alleen om God, altijd en uitsluitend om God. De geest en de liefde, dat is de werkelijkheid, dat is de edelsteen om welks bezit te verwerven zij alles verkochten, zij alles verlieten, van alles met blijde haast zich onttrokken om niet belemmerd te worden in hun rennende vaart naar het verblindende doel. Alle genietingen, alle vreugden,

alle verrukkingen: rijkdom, kunst, eer, macht, vrouwenliefde, het warme menschengeluk, alles dus wat voor de andere menschen, de massa, waarde aan het leven geeft — het gold hen minder dan niets.

Zij zagen God en van Hem uit stond voor hun geest de schepping zuiver in haar evenwicht en heel haar ontzagwekkende ordening. Hun mystieke vervoering had de rust der realiteit. Hun hart brandde in hen. Hun verbeelding zwom niet weg in ijl gedroom, zij beschouwden niet zichzelf. Alles aan hen was eenvoudig, kinderlijk-blij en van een vurige macht.

Hun stilte, de stilte der contemplatieven, is geen stilstand, geen klein benepen, enge rust, maar een luidlooze, immer zich versnellende vaart naar God.

Het was een wonder oogenblik in de geschiedenis der menschheid, toen, als in een exodus, duizenden de woestijn en de eenzaamheid introkken en in de stilte van God gingen wonen, terwijl de wereld rondraasde, bezeten schreeuwde en stikte in den schijn, zich bedwelmend aan de rottende pracht van den grandiozen ondergang van de wereld van het heidendom.

En daar binnenin, onbezoedeld, hard en zuiver,

groeide de sterke kern van het Christendom. De Romeinsche keizers beukten er op met hun vervolgingen. Ze sloegen het neer, maar splijten, breken vermochten ze het niet, die vreemde kracht, welke groeikracht trok uit eigen vermorzeling.

In de eenzaamheden leefden de kluizenaars, de anachoreten, onbereikbaar, en zij bewaarden zuiver, zij de belijders, met de martelaren die weg-gemaaid werden door de vervolgingen, den levenden geest.

Bij het edict van Milaan in 313 wordt door Constantijn den Groote de geloofsvrijheid afgekondigd over heel het Romeinsche keizerrijk. De bezittingen worden teruggegeven aan de Christenen wien vroeger alles ontnomen was. De Keizer stelt in 321 de Zondagsviering in. In 323 roept hij het Concilie van Nicæa bijeen. Zonder eenige gewelddaad, alleen door de zachte onverzettelijke macht van den geest en de liefde, wint het Christendom zijn plaats. Groot is de geestdrift der Christenen. Zij behoeven niet meer te vluchten, zij komen uit de catacomben in het daglicht, de wereld erkent het Christendom. Maar die erkenning is een groot gevaar voor de zuiverheid van den geest. De strenge afschei-

ding wordt opgeheven, het nieuwe contact met de wereld verduistert onmerkbaar de puurheid van verlangen der Christenen. Nolite conformari huic sæculo. En de vurigsten, als altijd in de Kerk, de eenvoudigen en zuiveren van hart gehoorzamen aan die woorden en aan den diepen honger van hun hart en stellen een sterke barrière tusschen hen en de wereld.

Wel leefden reeds talrijke maagden ingetogen in eigen huis en kwamen tezaam, ter herdenking van de veroordeeling, de kruisiging en den dood van Jesus, op het derde, het zesde en het negende uur, om te bidden. 's Nachts stonden zij op ter gedachtenis van de Opstanding. Er bestonden reeds maagdenhuizen. Sint Antonius Abt, vóór hij kluizenaar werd, bracht in 270 zijn zuster onder in zoo'n kloosterhuis.

Sterker groeit de beweging om uit de wereld van den prachtigen schijn te treden naar de realiteit van het leven met God.

Tot een onweerstaanbare macht wordt die drang voor velen.

Eerst vestigen mannen en vrouwen zich in hutten, in holen vlak buiten de steden en dorpen. Maar daar werd hun eenzaamheid te zeer be-roerd. Bezoekers stoorden hen met de onnoo-

zelheid van meewarige aanmaningen, beklagden hen, vroegen waarom zij zulk een armzalig leven leidden, terwijl het zoo goed en immers geoorloofd was, aangenaam te leven in behoorlijken welstand en te genieten van al de gaven Gods. Toen begon de uittocht dieper de eenzaamheid in.

Er is honger naar het absolute, een honger die telkens weer, op de groote keerpunten van de geschiedenis, als de verwarring te groot geworden is en een oude wereld in wanhoops-uitgelatenheid te vergaan ligt, ontelbare zielen aangrijpt met felleren nood.

Blijheid is er, geweldig, in die zielen. En edelmoed. Eenvoud, simpelste eenvoud. Mannen, duizenden, wenden zich af van het heidensche leven, dat ten ondergang nijgt in de apotheose van een wereldvuurwerk van schijn; zij verwerpen het zonder spijt, zonder heimwee terug naar het door hen verlatene, in eenvoudig en toemeloos verlangen om mild te leven van den geest. Zij trekken de woestijn in, de stilte binnen, die boordevol is van God voor hun aandachtig hart. En God laat zich nimmer overwinnen in den wedstrijd der offerende liefde.

De wereld was leeg, als nu in onzen eigen tijd.

Er was niets als het morbiede schouwspel van een beschaving, die in ontbinding ligt. Een fosforesceerende materie. Een leegte en een demonisch spel. Straks komen de barbaren en loopen het eenmaal glorieuze Keizerrijk onder den voet.

De geest huist in de eenzaamheid. Hij is een onzichtbaar, zuiverend vuur. Vlam en duisternis. Liefde-helden, trekken de mannen de woestijn in, om met God alleen te zijn, zooals een minnaar alléén wil zijn met zijn liefste.

In Palestina, in Syrië, in Mesopotamië, in Egypte huisden de duizenden kluizenaars. Dit diepe leven was al begonnen met Sint Antonius en zijn discipels. Zij bevolkten, in cellen wonend, in hutten en hollen, de eenzaamheid van Pispis. Nog dieper in die eenzaamheid woonde Sint Paulus de Hermiet, in een grot bij een boom, met welks bladeren hij zich kleedde en welks vruchten hij at.

Al spoedig groepeeren zij zich tot anachoreten-nederzettingen, zooals die door Amoen gesticht in de sombere woestijn van Nitrias, waarvan Palladius, de Grieksche bisschop van Helenopolis in Bithynië, die al deze wondere oorden bezocht, verhaalt in zijn *Historia Lausiaca*, rond

420 in het Grieksch geschreven voor Lausus, kamerheer van Theodosius II.

Dáár, in Nitrias, woonden er vijfduizend, verspreid over den berg, afzonderlijk, of met hun tweeën en drieën in hutten. Allen werken voor de gemeenschap, als tuinier, als bakker, als timmerman, of als kok in de groote keuken. In het gastenkwartier wordt ieder liefdevol opgenomen. De vreemdeling mag er blijven zoolang hij wil. Maar na een week moet hij medewerken met alle broeders. Er zijn zeven broodbakkerijen. Midden in de nederzetting ligt de kerk, waar de anachoreten Zaterdags en Zondags samen komen bij de Missen en de plechtigheden, bediend door acht priesters. Op de bid-uren van de andere dagen wordt de klok geluid in de stilte der woestijn en dan klinkt uit de duizenden cellen het zachte, verre psalmgezang. Of Uw Koninkrijk gekomen was en de aarde op die plek het Paradijs geworden. In die uren hadden zij weer de zoete, woordelooze samenspraak hervonden, die het dagelijksch brood was van het eerste menschenpaar. De anachoreet sluit zijn huis en zegt tot zijn geest: „Daal niet meer uit den Hemel. Dáár hebt gij de Engelen en Aartsengelen, de Machten en de Heerschappijen, de Tronen en

de Vorstendommen, de Cherubijnen en de Serafijnen, Maria hun Koningin en onze Moeder, en den heiligen, heiligen, heiligen God van het heelal. Kom niet lager dan den hemel...” En God spreekt en luistert naar zichzelf in die ziel. Zoo waren de groote voorgangers. En men moet de levens lezen van die eenvoudigen, van die van eigen heldhaftigheid onbewuste helden, die niet zichzelf zochten, maar heel simpel luisterden naar God en fluisterden met hun Engelenbewaarder, — die verrukkelijke verhalen van Amoen, van Makarius, van Melania, van Piteroem, van Thaïs en Serapion, van Abraham en zijn nicht, van Simeon den Zuilbewoner, van hoevele anderen, om iets, al is het maar een schaduw van het licht dier nederige, in God ver-slonden levens, in je hart te vangen.

Legenden! legenden! sublieme legenden, zoo ge wilt! — ik hoor het ze zeggen, de menschen die wel wat anders aan hun hoofd hebben dan den duren tijd te verknoeien met zulke geëxalteerde buitenissigheden; — overigens, dergelijke wezens konden tóen misschien bestaan; maar nù, neen, het is te dwaas, in onzen tijd met zijn hygiëne, zijn bioscopen, zijn vliegmachines, zijn exacte wetenschappen, zijn psycho-analyse en

zijn astronomische berekeningen!...
Edoch, dit al zijn dingen, die de ziel niet raken.
Een ziel die God kent, wordt oneindig minder
door deze luttelheden beroerd, dan de verste ster
van het meest afgelegen zonnestelsel beïnvloed
wordt in haar millioenen-lichtjaren-lange evolu-
tie door het opduiken van een nieuw conti-
nent in den Stillen Oceaan.

God roept, en de ziel rent hem tegemoet. Alles
verlaat zij en zij begraaft zich, zooals de domme
wereldlingen meewarig zeggen, in een klooster:
zij wordt levend.

En dat gebeurt nu — het is altijd zoo geweest —
evenals in die eerste eeuwen, toen het geluid van
Jesus' menschelijke stem nog luider nagonde
in de harten en het zooeven gebeurd was, dat
een God aan het kruis gespijkerd werd.

Maar ook nu, is elke levende ziel er bij geweest,
heeft het gezien; zij heeft in den brekenden blik van
Hem geschouwd, die zich liet breken uit liefde.

Zoo'n levende ziel was Sint Bruno, de stichter
der Karthuizerorde.

Als een woestijnvader zocht hij, na jaren lang
gewerkt te hebben in de wereld, waar hij beroemd
geworden was om zijn geleerdheid, zijn zuiver

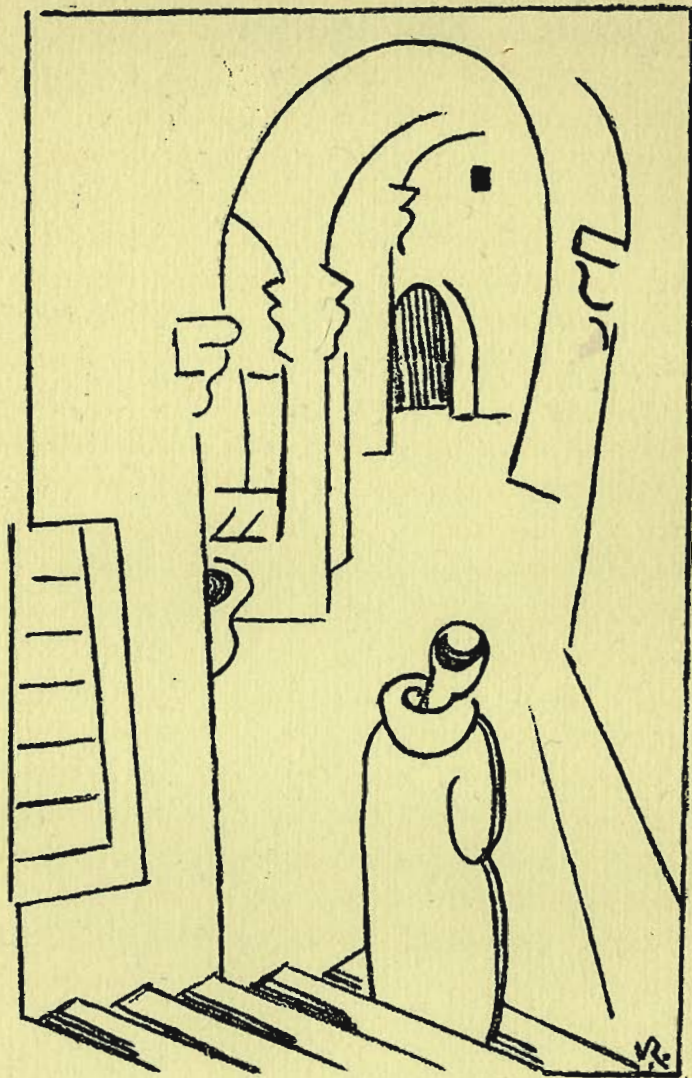
leerstellig geloof, zijn machtige, dadenrijke liefde,
de barre eenzaamheid van het hooggebergte.
Ginds in de Alpen van Dauphiné vestigt hij
zich met enkele broeders; hij dringt die onher-
bergzame, ontoegankelijke wildernis binnen, met
den milden schreeuw: O Bonitas!

Als alle stichters van contemplatieve orden in
het westen neemt hij als grondslag voor het leven
van hemzelf en de zijnen, den regel van Sint
Benedictus, den Patriarch van het Occident.
Maar ook neemt hij uit het leven der woestijn-
vaders de persoonlijke eenzaamheid, het strenge
vasten en het groote zwijgen. Hij vat het ceno-
bietendom saam met het kluizenaarschap, stelt
ze tot één geheel in zijn Karthuizerorde.

En dáar, waar hij eenmaal woonde met zijn eerste
hermieten-monniken, onbereikbaar ver van de
wereld, in de stilte der bergen en der wouden, in
diepste verborgenheid, niet actief naar 's werlds
zin, maar de machtige daad stellend van God-
schouwing en stadig gebed — hij koos het con-
templatieve leven, „het beste deel” naar Jesus'
woord — verrees weldra het door alle latere
eeuwen beroemde moederklooster der Karthui-
zer-orde, het Caput sacrum van alle Chartreuses,
dat men noemt de Grande Chartreuse, de Groote

Chartreuse, zooals men spreekt van Charle-
magne, Karel den Grooten.

SINT BRUNO

De menschen in de wereld, wier levenswijsheid, oordeel en inzicht grootendeels, zoo niet gansch en al, een infaam bijeenraapsel is van allemans-beweringen en een onnoemelijk aantal zinloos afgestompte gemeenplaatsen, zijn ook nog deze stellige meening toegedaan, voor welker waarheid en handhaving zij zich gretig zouden laten folteren — hun stompzinigheid heeft iets onverklaarbaar-geheimzinnigs en de ondoordringbare hardheid van gewapend-beton, — dat de mannen en vrouwen, van welken leeftijd en beschavingspeil ook, die een „toevlucht” zoeken in de kloosters — bedoeld zijn meer speciaal de slotkloosters der contemplatieven — eigenlijk mislukkelingen zijn, lieden, die in het actieve leven toch niets beteekend zouden hebben (met „beteekenen” wordt natuurlijk gedacht aan: een goede maatschappelijke positie, veel geld verdienen, zich door het leven slaan, een schitterend huwelijk, een steunpilaar der maatschappij zijn, enz.), menschen dus zonder vitaliteit, zonder geestkracht, zonder durf, zonder levensmoed, zonder temperament, zonder ondernemingsgeest, zonder karakter, zonder gave, kortom een soort hulpelooze, egoïstische zwakkelingen, ietwat zoetelijk-sentimenteel van aard

en van een somber getinte, overdreven vroomheid.

Dwazer oordeel, dat bovendien regelrecht gelogenstraf wordt door de werkelijkheid, bestaat er niet.

Als novicen voor ons convent, — hoorde ik eens een Abt zeggen, — kan ik alleen de beste jongelui uit de wereld gebruiken, de élite naar geest en hart; en dat is nog niet voldoende: zij moeten nog iets méér hebben.

Die jongelieden hebben de ware verhouding der dingen begrepen, en al wat waarde heeft voor den lichamelijken, maatschappelijken mensch, geldt hun minder dan niets.

De waarachtige monniken zijn geen slappe dutsen, die uit angst voor het leven, uit misanthropie, uit moeheid en schuwen zucht naar een rustig bestaan — o de slagvelden van den geest! — zonder al de dagelijksche bekommernis, nijpende zorgen en miseries, de eenzaamheid en de stilte van een klooster invluchten.

De drift die hen joeg, vindt haar oorsprong in heel anders: zij zoekt den hoogen, rechten weg naar God, niet anders dan uit liefde voor God en uit liefde voor de menschen. Dat woord: liefde, is voor hen geen schallend geluid, geen

lieve, aangenaam-gevoelige, en zinledige klank; het is realiteit, het is substantie van hun wezen, het leeft, ademt, gebaart, denkt, spreekt met en in hen. Het is de blik van hun oogen geworden, de slag van hun hart. En ja, het is waar: die mannen en vrouwen hooren niet meer thuis in onze samenleving. Zij zijn te zuiver en te hoog voor den poel waarin wij leven. Maar als er nog iets is van zuiverheid, nog een verlangen naar hoogheid; als er in de wereld nog gepoogd wordt door enkelen, iets van liefde, van waarachtige liefde te brengen onder de menschen, de lucht onzer samenleving iets te zuiveren, dan hebben we dat te danken aan die stille schouwers, want ons verlangen en onze kracht vindt den onmisbaren steun bij die onzienlijke maar reëel bestaande haarden van bovennatuurlijke liefde-kracht, welke de contemplatieve kloosters zijn.

En die monniken zouden levensmoede mislukkelingen zijn!

Benedictus, Bruno, Franciscus, Dominicus, Ignatius, om ons slechts te bepalen tot de stichters der groote orden, — maar zij waren mannen, die ook in de maatschappij heusch wel iets beteekend zouden hebben als menschen-leiders.

En denkt eens aan een vrouw als Theresia. Zij hadden echter den directen weg gezien naar het doel. En daarom keerden zij zich af: zij wilden geen tijd verliezen.

Dat Bruno niet een man was die zijn menschen-schuwheid en de ontgoochelingen van een mislukt leven begraven ging in de eenzaamheid, vèr van den dagelijkschen strijd, vaandelvluchtige van het leger der zorgen, blijkt glashelder uit zijn levensgang.

Zijn heengaan in de woestenij van de Alpen van Dauphiné — stel u de onherbergzaamheid van dat barre gebergte met zijn donkere onbetreden dennewouden, zijn afgronden, zijn loodrechte steilten van rotsen en het altijd durend gedruisch der stortende beken voor in de XIe eeuw, toen er wegen noch Alpinisme noch Cook's gezelschapsreizen noch vereenigingen tot bevordering van het, natuur-bezoedelend vreemdelingenverkeer bestonden! — zijn opgang naar die eenzaamheid was de sterkste daad van zijn daden-rijk leven.

Niet van meetaf had Bruno de richting van zijn leven gezien. Doch daar hij aandachtig gehoor gaf aan God's wijzingen, en zich leiden liet,

werden de jaren van zijn actief leven een dwingende voorbereiding tot zijn latere roeping.

In 1035 (of omtrent) geboren te Keulen uit het oud-adellijk geslacht Hartefaut, bezocht hij, van jongsaf geroepen tot het priesterschap, in zijn vaderstad de Sint Cunibertusschool. Zijn helder verstand en zijn eenvoudige, diepe godsvrucht wekten bewondering en groote verwachtingen. Doch hij schuwde de geestdrift zijner stadgenooten, hij vreesde hun vereering als ook het goede huiselijke leven bij zijn ouders en verwanten. Hij trok naar Frankrijk, ging verder studeeren, als een vreemdeling, aan de Dom-school te Reims. Hij zocht vergetelheid, niet de eer en den roem der wereld. Na priester gewijd te zijn, trok Bruno onbekend het land door, predikend het Evangelie, niet geëerd om zijn naam en zijn geleerdheid, maar slechts gekend door zijn liefde voor de zielen.

Hij meende zijn werk, zijn levenswerk gevonden te hebben: te prediken tot het volk, in die eenvoudige harten liefde te wekken voor Jesus. Ontberingen, gevaren en de eenzaamheid waren de trouwe metgezellen van zijn apostolische werkzaamheid.

De jonge, hoogbegaafde geleerde, die met zijn

welsprekendheid de geletterden van Reims en Keulen (hij schijnt ook aan de universiteit van Parijs gewerkt te hebben) in vervoering bracht, was een eenvoudig priester geworden, die door zijn liefde de simpele woorden wist te vinden, om de harde harten van het volk te treffen.

Maar de aartsbisschop van Reims, Saint Gervais, riep hem terug, benoemde hem tot kanselier van de scholen van het diocees. Ook deze taak van hoofdleeraar en leider vervulde hij op volmaakte wijze. Men noemde hem niet alleen Meester, maar ook Vader. Hij was de groote geleerde en bleef de eenvoudige, milde en wijze priester. De latere paus Urbanus II was zijn leerling. Hij vormde sterke, groote zielen.

Doch het leven in de wereld was hem een last en een kammernis. Hem joeg het verlangen-naar-volmaaktheid het diepe leven in met God alleen, die de volmaakte kluizenaar is in zijn Goddelijke eenzaamheid.

Toen stierf de heilige aartsbisschop van Reims. Manasses, de usurpator, volgde hem op en allen bezweken voor de list en de gewelddaden van den gewetenloozen prelaat. Alleen Bruno hield stand met zijn onverbiddelijke zachte kracht,

hij wist van geen wijken en toegeven, en met dezelfde kalmte waarmee hij tevoren de toeluchtingen ontving, stond hij nu onverzettelijk, want leunend tegen God, te midden van de verwoede aanvallen en het barsche tumult, dat hem bitter bedroefde, niet om hem zelf — zijn geest woonde elders — maar om de smaad, de Kerk aangedaan. Rome zond een pauselijken legaat, een concilie kwam te Autun bijeen. Manasses werd afgezet. En was het wonder, dat Bruno aangewezen werd als de eenige, die in staat was de roemrijke maar zware taak van bisschop van Reims op zich te nemen?

Doch het was zijn werk niet. Bruno vluchtte. Duidelijk was hem geworden wat God van hem wilde.

Reeds tijdens zijn werkzaamheid als leeraar aan de Domschool en later als kanselier trok hij zich gaarne terug in een kleinen stillen tuin, afgesloten van het klinkende rumoer, en daar toefde hij met twee vrienden tot wie hij met zijn van geestdrift vurige woorden, welsprekend en meeslepend sprak over het ideaal van het kloosterleven. Men openbaarde hij zijn geheim verlangen naar de diepe eenzaamheid met God alleen. Doch meer dan zijn eerste toehoorders

zijn deze beide geestelijken, Fulcius en Raoul, niet geweest. Het was voor hen te moeilijk — ieder heeft toch zijn taak en zending — de wereld ganschelijk te verwerpen, haar simpelweg den rug toe te keeren en het beste deel te kiezen.

Anderen hoorden hem en begrepen zijn liefde, zijn hooge, diepe liefde.

— „On croyait entendre Dieu même”, zegt een kroniekschrijver, die met deze naïeve en sublieme woorden Bruno's welsprekendheid typeert.

Maar Bruno is een nederig man. Wat weet hij van het kloosterleven? Hij moet nog leeren. Hij gaat naar Molesmes, waar Robertus abt is, de latere stichter van de orde der Cisterciënsers. Doch ook dit strenge leven lijkt hem nog te week. Hij droomt van de woestijn, van eenzaamheid, diepe stilte en in God verslonden contemplatie. De kluizenaars van het primitieve Christendom die in ontoegankelijke oorden, in Egypte, Syrië, in Mesopotamië en Palestina leefden, waren hem tot voorbeeld. Met Robertus bespreekt hij zijn plannen. Zij zoeken samen naar een plek, waar Bruno met zijn zes gezellen, vier priesters, Lau-duin, Etienne du Bourg, Etienne de Die en Hugo den kapelaan, en twee leeken André en Guérin zich vestigen kan. En zij vinden de Alpen van

Dauphiné, hun alleen bij naam bekend.

Er wordt besloten tot vertrek. De dag is bepaald. Den avond tevoren spreekt Bruno tot zijn gezellen over het moeilijke, barre leven dat hen wacht. Zij lachen erom, zij aarzelen niet, gaan mee. Bruno blijft den ganschen nacht in gebed in de kloosterkerk van Molesmes, diepe uren van onmetelijke waarde voor de Kerk en gansch de menschheid, waarin een nieuwe huivering gaat door de schouwende, luisterende engelen-scharen. En hij ziet in zijn droom drie engelen die hem aankondigen, dat God met hem is en hem begeleiden zal.

Zij gaan. Zij verlaten de tot enkele zichtbare plaatsen beperkte, apostolische werkzaamheid, voor den missie-arbeid over heel de wijde, wijde aarde. Want de aarde, gansch het menschedom is het missie-gebied van den contemplatieven monnik, die, in den nacht van het geloof, van uit zijn cel en zijn onbeweeglijkheid van God-schouwer, de onzichtbare kudde van zielen die hem speciaal zijn toevertrouwd en voor wier heil hij verantwoordelijk is, hoedt en leidt, als de herders uit den Kerstnacht, naar den stal van Bethlehem, hun schapen.

Bruno en zijn zes gezellen komen in 1084, op

Sint Jansdag te Grenoble bij bisschop Hugo. Deze bisschop, die te Reims de colleges gevolgd had van den heiligen leeraar, wist door een droom van hun komst: in dien droom was hij weggevoerd diep in het woeste gebergte, midden in de wouden, waar de echo weerschalt van stortende lawinen; daar zag hij plotseling een prachtige kerk verrijzen en op de hoogste transen rustten zeven fonkelende sterren...

Bisschop Hugo beschreef hun de plek, een onbewoonbaar oord, een woestenij in het hooggebergte, waar nog geen mensch ooit doorgedrongen was en die, wegens de ruwheid van het klimaat, nog verlatener en onmenselijker was dan de eenzaamheid in de woestijn van Egypte. Maar Bruno's vreugde steeg tot jubeling, terwijl de bisschop sprak: die plek in haar grootsche verschrikking was het gebenedijde oord, waarnaar hij heimwee had als naar zijn vaderland. Zij trekken erheen. Langzaam gaat de tocht. Er zijn geen wegen, geen voetpaden. Bisschop Hugo en de engelen wijzen den zekeren weg. Zij klimmen langzaam hooger. De lucht is zuiver als in het Paradijs. Als goudzoekers trekken zij hardnekkig verder, deze hemelsche avonturiers, bezeten door een blijde hartstocht. Gevaren tellen

zij niet. Zij dalen in de duisternis van afgronden neer, zij klimmen den anderen wand omhoog naar het licht. Door machtige bergwouden banen zij zich een pad met de bijl. Het is of de natuur, als demonen, zich verzet tegen die kinderlijk-vertrouwende indringers, die Gods rijk willen overmeesteren met het geweld hunner liefde. Langzaam, langzaam dringen zij verder, de schrikbarende, eenzame wildernis binnen. Eindelijk is de plek, door Bisschop Hugo in zijn droom gezien, bereikt, ontstellend van verlatenheid en god-gelijke stilte, tusschen gigantische rotsblokken, daar neergesmeten, eeuwen geleden, door de nu uitgebrande vulkanen. De zeven hermeten hebben hun doel bereikt en beginnen het werk. Zij bouwen hutten van boomtakken en een houten kapel, aan de Moeder Gods gewijd, Sancta Maria de Casalibus.

Bisschop Hugo was teruggekeerd naar Grenoble, maar hij vergat de monniken niet. Hij is hun beschermer, hij zorgt voor hen en dat niets de stilte van hun leven en de stage, geweldige daad van het gebed verstoort. Hij weet de waarde daarvan: het gebed der contemplatieven, die enkel en alleen voor God leven, aldus het doel der schepping vervullend, en dóór God leven

voor de menschen, is de stuwkracht en de wet van den geestelijken kosmos.

Zij zijn de allernoodigsten. Zoekt eerst het koninkrijk Gods en de rest wordt U ten overvloede toegeworpen.

Bruno heeft zijn eenzaamheid lief, hij zit stil in de hevige, boordevolle stilte van den geest, evenals Vader Benedictus. Hij is een afgrond waarin de goddelijke Niagara der liefde zich stort. Hij gaart het buitenwereldlijk Licht en giet het stralend verder. Hij zoekt geen daden te verrichten, noch directen zichtbaren invloed. Zijn zwijgen wordt slechts af en toe verbroken door den milden schreeuw van zijn hart dat de afgronden bewoont: O Bonitas! Bruno gelooft levend begraven te zijn in de eenzaamheid van het woeste bergwoud, meent zich vergeten door de wereld. Maar de wereld kent hem.

En het is een bittere verrassing voor Bruno, wanneer Paus Urbanus II hem naar Rome roept als raadsman en wijs helper in het bestuur der Kerk en in den fellen strijd tegen alle ongerechtigheden. Hij brengt het offer, gehoorzaamt en gaat. En de kleine nederzetting, door hem gesticht, en die eenmaal groeien zal tot dat machtig wonder, het moederklooster van heel een orde,

de Grande Chartreuse, zal hij nimmer weerzien. Vóór zijn vertrek heeft Bruno als zijn plaatsvervanger Lauduin aangewezen. Het is een zware beproeving voor allen. Bruno is bezorgd en vreest, hij voelt, hij ziet de toekomst: de zes monniken blijven verweesd achter, de Vader, de bezieler die met zijn goedheid en zijn vurig voorbeeld hen boven zichzelf deed uitstijgen, is heengegaan. De herder is weg. De eenzaamheid zonder Bruno wordt hun weldra te zwaar. Zij kunnen het niet meer harden. Zij moeten Bruno weerzien, hun Vader, verlaten de hutten en de kapel in het gebergte en trekken allen hem na, naar Rome.

Bruno ontvangt hen. Hij verwijt hen niet hun zwakmoedigheid, hoe hevig zijn droefheid ook is; hij zoekt zelfs, met toestemming van den Paus die immers in de ontredde dier tijden heil verwachtte van de kloosterorden en met diep inzicht in de macht van het contemplatieve leven, nieuwe stichtingen aanmoedigde, een plek voor hen in Rome, waar zij het onderbroken kloosterleven kunnen hervatten. Eén oogenblik schijnt het te slagen: als verblijfplaats zijn hun toegewezen, de vroegere thermen van Diocletianus. Maar hun eenzaamheid wordt te zeer ge-

stoord zoo midden in de stad, door vrienden, bewonderaars, nieuwsgierigen en vijanden. En Bruno zelf, overstelpt door arbeid, komt slechts zelden bij zijn broeders, doch dan spreekt hij tot hen over het waarachtige kluizenaarsleven en de zes monniken komen tot inkeer, berouwen hun kleinmoedigheid, krijgen heimwee naar hun hutten in het hooggebergte en vragen oorlof om terug te mogen keeren naar de Chartreuse, zelfs zonder Vader Bruno. Want deze moet te Rome blijven. En gelouterd door de beproeving, vuriger nog dan vroeger, met nieuwe broeders, talrijker dan toen zij vluchtten, ondernemen zij den terugtocht en hervatten hun stille grootsche werk van biddende kluizenaars.

Sindsdien is dit hooge leven op de eenzame plek in de bergen van Dauphiné nimmer meer onderbroken, tenzij door het geweld van de groote revolutie en de stompzinnigheid van de brute vervolging en onteigening in 1903.

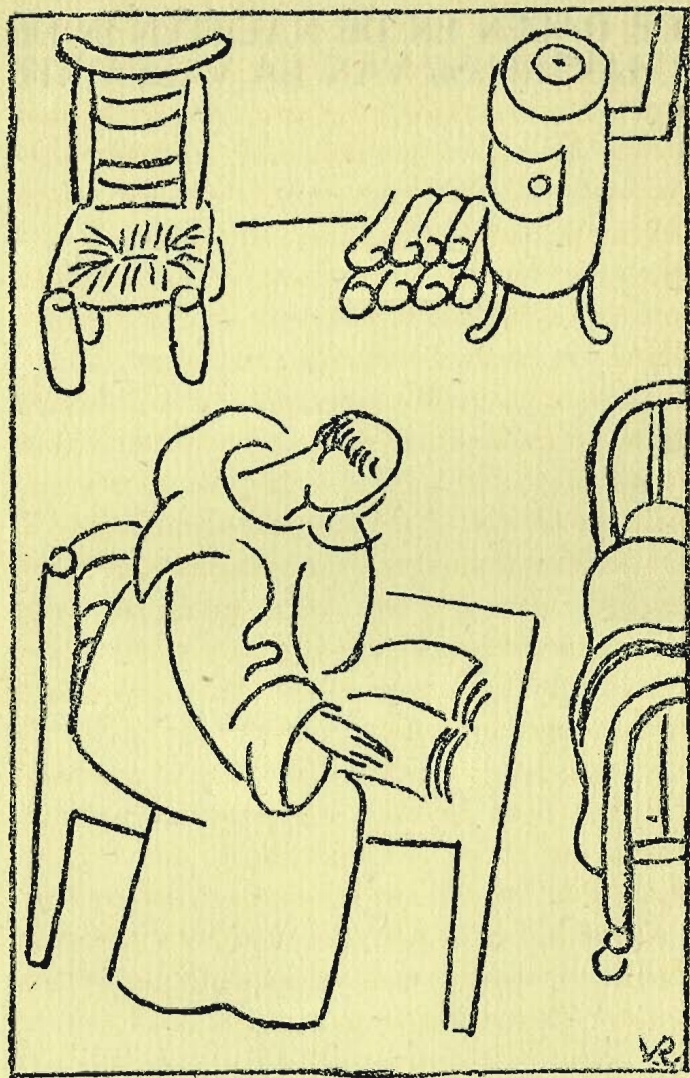
Eenige jaren daarna krijgt Bruno van paus Urbanus verlof Rome te verlaten, maar hij zal niet teruggaan naar de Grande Chartreuse.

De inwoners van Reggio Calabria vragen den paus dat hij hun Bruno geeft als aartsbisschop.

De paus stemt toe. Doch Bruno, die naar de eenzaamheid verlangt als een kind naar zijn moeder, weet den paus, met den heiligen aandrang van zijn smeekingen, te bewegen, hem vrij te laten van dit hooge ambt en hem toe te staan zich terug te trekken en nu voor goed, uit de wereld.

Met enkele volgelingen vestigt Bruno zich in Calabrië, op een eenzame, woeste plek in het bisdom van Squillace, in de verlatenheid van Torra, en sticht aldus de tweede Chartreuse, waar hij in 1101, als de laatst overlevende van zijn zes dierbare gezellen, gestorven is, zonder wellicht helder te weten, dat door hem, den heiligen hersteller van de heldhaftige leefwijze der woestijnvaders, de in de geestelijke hiërarchie meest verhevene kloosterorde, de orde der Karthuizers, gesticht was.

DE DAGEN EN DE NACHTEN IN DE
CHARTREUSE VAN LA VALSAINTE.

Half zeven, in den ochtend van 24 December. Het is donker in de ijskoude gangen. Buiten, tegen de tot matglas bevroren ruiten, schijnt de maan. De stilte, de ontzaglijke tegenwoordigheid, overal, binnen en buiten, van het wezen der stilte, omademt ons als een poolwind.

Uit onze warme kamertjes zijn wij gekomen naar de kapel der broeders, waar een enkele kaars, als een vertrouwd signaal, op het altaar brandt. Er is een groote, stille witte monnik — ik herken hem — die blijkbaar de dingen van de heilige Mis bereidt. Nu komt ook de priester-monnik, dezelfde die den vorigen avond bij ons was. Hij zal de Mis voor ons lezen. Na een kort gebed op de treden van het altaar, bidden de twee monniken, staande, de ochtendgetijden van het Maria-officie. Hun stemmen gaan zacht en sterk in de onmetelijke stilte.

De priester heeft zich bekleed met de gewaden. De wijn is in den kelk geschonken. De Kart-huizer mis neemt een aanvang.

Aan den Evangelie-kant, beneden aan het altaar, met zijn linkerzijde gekeerd naar het altaar, staat de priester; tegenover hem, aan den Epistel-kant, staat de dienende jonge monnik.

En op vollen toon wordt die wonderbaarlijke

dialogo van de Vóór-Mis gebeden: In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

S. Pone Domine custodiam ori meo.

M. Et ostium circumstantiæ labiis meis.

S. Confiteor Deo et beatæ Mariæ et omnibus Sanctis et vobis fratres, quia peccavi nimis, mea culpa per superbiam, cogitatione, locutione et omissione, precor vos orate pro me.

M. Misereatur tui omnipotens Deus, per intercessionem beatæ Mariæ et omnium Sanctorum, et dimittat tibi omnia peccata tua et perducat te ad vitam æternam.

Na het Confiteor van den misdienaar beklimt de priester het altaar. En de Mis gaat aan, met het gebaar van oostersche rythme en vervoering.

Wanneer het water bij den wijn gevoegd wordt, bidt de priester: De latere Domini Nostri Jesu Christi exivit sanguis et aqua in remissionem peccatorum. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Alleen de heilige Hostie wordt geheven na de consecratie, niet de kelk met het Bloed.

Er is geen zegen na de Mis, noch wordt het Joannes-evangelie gelezen tot slot. Zoo werd de heilige Mis opgedragen in het bisdom van Lyon, in de XIe eeuw, toen Sint Bruno leefde.

Liggend op hun rechter- of linkerzijde, met ietwat opgetrokken knieën, steunend op den elleboog die rust op het voor hen uitgespreide scapulier, bidden de twee monniken het dankgebed. De dag rust ijskoud en bleek tegen de doffe ruiten.

Er moet hier binnenin een geestelijk vuur zijn dat alles verteert. Deus ignis consumens.

De monniken kennen dat vuur.

Wij gaan stil heen. Straks om 10 uur wordt de Hoogmis van het Kerstvigilie in de kerk door heel het convent gezongen.

Terwijl wij om 8 uur in den kleinen gastenrefter ontbijten, breekt de dag aan.

Er is nog geen zon. Die hangt nog verborgen achter den berg welke het hooge dal afsluit aan het Oosten. Als we nu in den tuin loopen, in de diepe, droge sneeuw, langs de achterzijde van de cel-woningen der Karthuizers, wordt de gloed steeds heviger boven den scherp toprand van den berg. Het is volmaakt stil in deze witte wereld. Alles is wit. De daken zijn wit, de bergen zijn wit in het vlakke, zachte, smetteloze hulsel van de sneeuw, met enkel de donkere plekken van bosschen aan de hellingen, waar-

boven hóóg opgestort zich heffen de vervaarlijke, naakte rotstoppen. De dag wordt wit en goud, want opeens stroomt het zonlicht uit den kouden, wolkeloozen hemel over den weeken witten bergmuur heen, het dal in. De dag is opengebloeid. De wereld is geraakt door het licht, als een ziel door de genade.

Ik kijk en luister.

Niets als de stilte, de afgrondelijke stilte, die om mij leeft, om en in mij ademt, binnen in mij, tot in de diepste diepte van mijn hart doordringt als een onzegbare tegenwoordigheid.

Naar het Noorden is het dal afgesloten door het wijde amphitheater van een berg; links en rechts, de stille witte wanden van de bergen, en voor mij uit, naar het Zuid-Westen, het dal van de beek Javroz, die diep in haar smalle bedding stroomt onder een huid van ijs. Boven de stilte der kloostergebouwen en der Karthuizerwoningen wemelt hier en daar, als een brandende offerande, blauwe rook uit een schoorsteen, recht de lucht in. Een uit den hemel gevallen, blinkend kristal met zuiver geslepen facetten is dit klooster, dat zoo ontzettend eenzaam in de bijnamen niet-te dragen, adem-beklemmende eenzaamheid ligt.

Ik weet nu de ligging en het uiterlijk gezicht van het klooster.

Dan gaan wij het levende hart in.

Om tien uur zitten wij op de tribuun in de kerk. Deze is smal en hoog, in tweeën gedeeld door een heining van donker hout, waarin een getraliede deur de verbinding geeft tusschen het koor der paters en de ruimte — halverwege overdekt door de tribuun — waar de broeders officie en mis bijwonen. Van onze hoge zitplaatsen overzien wij de kerk en het verre altaar.

De witte monniken komen een voor een binnen, buigen voor het altaar, trekken een voor een in volgorde aan het klokketouw dat aan den volgende wordt gegeven in zijn gestrekte hand, en gaan naar hun plaats in de koorbanken. Het is alles van een barren, naakten eenvoud. De dagelijks gezongen, conventueele hoogmis wordt altijd — nimmer is er een uitzondering — slechts door één enkelen priester gecelebreerd. In mannelijk rythme van ruige stemmen gaat het psalmodiëeren. Het „Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto” wordt majestueus gerekte op langzamen, machtigen toon. De monni-

ken zingen luide en krachtig — *viva et rotunda voce* *) — den alleroudsten Gregoriaanschen zang, altijd zonder orgel.

Ik ril van de doordringende, ijzige kou en van een overmachtige, overstelpende ontroering. Ik zit diep-verloren te luisteren en scherp-bewust, of ik nu eerst weet wie ik ben, en mijn hevig luisteren is woordeloos bidden geworden.

Hier is het geloof geen veraf, wazig gebeuren, noch weeke droom of troost voor zwakken en gevoelige zielen; het is de werkelijkheid. Wat Jesus gezegd heeft, is hier omgezet tot onmiddellijke realiteit, tot levende daden van de ziel,

*) In het *Ordinarium Cartusiense* is er een hoofdstuk „*de modo cantandi et psallendi*”, waar duidelijk en met nadruk gezegd wordt hoe de Karthuizer-zang moet zijn en is: *Quia boni Monachi officium est plangere potius quam cantare, sic cantemus voce ut planctus, non cantus delectatio sit in corde; quod, Dei gratia praeveniente, poterit fieri, si ea quæ cantando vanam seu vitiosam delectationem offerunt, amputentur, quæ potius ad curiositatem attinent quam ad devotum et simplicem cantum... Pure et strenue... non fractis et remissis vocibus muliebre quid-*

zonder de minste beperking of verborgen-gierige terughoudendheid. In volle edelmoedigheid zijn Jesus' woorden verstaan: qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

In den middag bezichtigen wij het klooster. Mijn metgezel kent den weg en we gaan samen door de gangen: straten eener ijskoudestad. Onzestappen klinken helder in deze overwelfde vreemde straten die lange ijsstunnels lijken, zoo wit en koud achter de dichtbevroren ruiten, en waarop de deuren uitkomen van de cel-woningen der klui-

dam balba de nare sonantes, sed virili ut dignum est, et sonitu et affectu voces Sancti Spiritus depromentes... Idem vere, statis per diem noctemque horis, in Aedem Sacram conveniunt, non ut, more ceterorum ordinum, psallant sed ut viva et rotunda voce divinum officium, nullo instrumentorum succentu, et ad vetustissimos suorum codicum Gregorianos concentus, totum atque integrum concinant: quos quidem Sodales piissimos, ita Deum pro Ecclesia hominumque emendatione inclamantes, cur misericors Deus voti compotes non efficit?

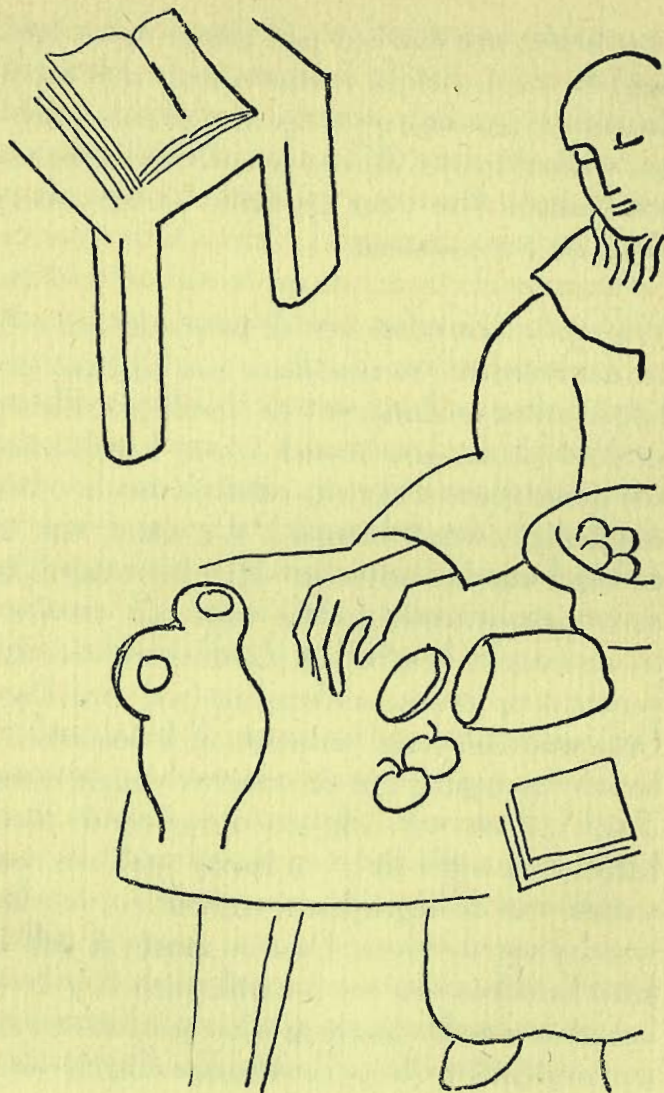
zenaars. Elk huis is boven de deur gemerkt met een letter van het alfabet en een spreuk uit de Heilige Schrift: *Conversatio nostra in coelis est*. We gaan door de diepe, heldere tunnels, als uitgehouwen in de gletschers van den geest. Kan hier nog zonde zijn? Niet onze zonden. Het gaat hier om het hooge en het allerhoogste. We staan op een hoogvlakte van 1000 meter. We moeten nog hooger naar de stille, gevaarlijke gletschers van 3000 meter hoog, naar de hoogste toppen waar de menschen uit het dal niet meer ademen kunnen, maar de geest hevig leeft. Het leven is hier bliksemend wit. Het lijkt meedoogenloos en krankzinnig, een roekeloos avontuur. En het is pure teederheid en vuur. Niets als liefde. Het is goedheid. O Bonitas!

Midden in het klooster, in den afgesloten tuin waarrond de gangen gaan, ligt het kerkhof: zwarte kruisen rechtop in de sneeuw. Wij bidden er het Magnificat en voor ons zelf het De Profundis. Wij zijn de dooden. Zij zijn de levenden.

Het is alles zoo ontzaglijk eenvoudig. Het leven is hier met zachte kracht en goedheid teruggebracht tot zijn éénheid. Wat dat een strijd ge-

kost heeft, wat dat een pijn gedaan moet hebben! De menschelijke natuur verzet zich tegen de éénheid; zoovele middelpuntvliedende krachten werken in ons. Alleen de liefde dwingt alles tot éénheid. Het vuur der liefde verteert alles: *Deus ignis consumens*.

We zijn in den refter van de paters, in den refter der broeders geweest. Daar eten zij gezamenlijk, in stilte, op Zondagen en feestdagen. Elders in deze kleine, koude stad is een kapel waar een miraculeuze schat van relieken van honderden heiligen wordt bewaard. We waren ook in de kapel van het noviciaat. Hier leest dagelijks de novicen-meester de Mis voor zijn novicen en onderricht hen in het Karthuizerleven, dat gericht is op de eenzaamheid met God: *Soli Deo*. Deze woorden staan buiten op de kloosterkerk, boven den ingang aan de voorste binnenplaats. Toen hebben wij ook een onbewoonde kluis bezocht. Ik wilde dit leven in mij opnemen, iets vatten van de dagelijksche realiteit en van het wonder van dit leven. Daarom mocht ik ook de kluis bezoeken van een monnik, dien ik gekend heb in de wereld - hoe lang is het geleden - en die met mij sprak en diepe eenvoudige dingen zeide.

Daar het klooster tegen de glooiing aangebouwd ligt, verschilt hier de indeeling der cel-woning een weinig met die in andere Chartreuses. Uit de kloostergang kom je door de voordeur op de eerste verdieping van de woning. Naast de deur hangt de beltrekker en is het diepe loket waarin de broeder het eten, dat in de kloosterkeuken voor allen gelijkelijk bereid wordt, gereed zet voor den kluizenaar.

Eerst kom je in een breede gang met houten vloer; daar kan de monnik heen en weer lopen. Hij heeft trouwens veel ruimte. Heel de woning is ruim en helder. En naakt. Om in het eigenlijke woon-, slaap- en bidvertrek, de eigenlijke cel, te komen, gaat men door een kleinere kamer, waar een beeld van Onze Lieve Vrouwe staat en de Karthuizer, bij het verlaten van zijn woning en bij zijn thuiskomst altijd neerknielt en de heilige Moeder begroet. Dit woonvertrek heet dan ook „het Ave Maria”. Er is daar niets als het Onze Lieve Vrouwe-beeld en wat bloemen, bloemen die de monnik in zijn eigen tuintje gekweekt heeft. Een tusschendeur geeft toegang tot de cel. Die is ruim en vierkant. Een venster, met breede vensternis in den dikken buitenmuur, geeft uitzicht op den tuin en terzijde op de barre

pracht der bergen. En in dit vertrek woont de Karthuizer. Hier brengt hij het grootste gedeelte van zijn leven door. Dertig, veertig, vijftig, zestig jaren achtereen. Aan den wand tegenover het eenige venster is het oratorium: een koor-gestoelte met kastje en knielplank ervoor, een crucifix en zijn gebedenboeken. Hier bidt hij, alléén en toch met al de gebaren van het gemeenschappelijk koorgebed, heel het Maria-officie en op de meeste dagen van het kerkelijk jaar, de kleine getijden. Maria omsluit den dag van den Karthuizer: rond elf uur 's nachts begint hij den schoonen boog van zijn dag met de Metten van het Maria-officie, en 's avonds om half zeven, vlak voor het slapen gaan, sluit hij af met de Maria-completen.

Naast dien bidhoek — niet daar alléén bidt de monnik, want het innerlijke gebed duurt heel den dag, heel zijn leven voort — is een soort bedstee zonder deuren. Een groen gordijn sluit ze af van het vertrek. Op de harde stroozak liggen een paar grauwe dekens opgevouwen. Want elk ding heeft zijn ordelijke plaats. Hier slaapt de kluizenaar van half zeven tot elf uur 's avonds; (het is ook wel eens tien uur en vroeger, dat hij opstaat om in de kerk het nacht-officie te gaan

zingen); en van twee of drie uur 's nachts tot zes uur in den morgen.

Ter zijde van het venster, dwars voor den kamerhoek, staat de withouten tafel, waaraan de monnik zit te lezen, te studeeren of te schrijven, natuurlijk steeds bezig met de dingen van den geest. Achter hem tegen den muur, het boekenkastje van wit hout, met werken over ascese en mystiek. Verlangt hij andere boeken, dan is er de groote klooster-bibliotheek. Bij de tusschendeur, bijna in het midden van de cel staat het typisch Karthuizer-kacheltje.

De breede vensterbank is de eetkamer van den kluizenaar. In een la en een kastje liggen servet, houten vork en lepel, met een aardewerken kroes met twee ooren. Wanneer hij zijn maal uit het loket naast de voordeur heeft gehaald, zet hij zich daar voor het venster en eet alleen. Op de feestdagen en des Zondags gaat hij echter om dien zelfden tijd naar den kloosterrefter en gebruikt daar de maaltijden met zijn broeders. Behalve een zolder, waar bergplaats is voor turf (of andere brandstof), heeft de kluizenaar nog twee vertrekken, gelijkvloers met den tuin; in het eerste klieft en zaagt hij de groote blokken hout tot het vereischte formaat voor zijn

kacheltje. In het vertrek daarneven heeft hij een werkbank en een draaibank. Hij kan daar op gezette tijden werken en knutselen wat hij wil: beelden snijden in hout, allerlei voorwerpen maken, of timmeren naar hartelust.

En dan heeft de Karthuiser nog zijn tuin. Aan twee zijden is deze omsloten door de cel-woning. De blinde muur van het huis van zijn buurman begrenst hem aan de derde zijde. Langs de vierde zijde staat een vrije, hooge muur, waarboven uit in de verte de bergen zichtbaar zijn. (De Karthuiser bewoont andere bergen).

Ik heb zoo'n Karthuiser-tuin nooit in den zomer gezien. Er lag nu dikke sneeuw. In lente en zomer kweekt de bewoner er bloemen zooveel hem lust, en langs de muren zijn vrucht-leiboomen van zeer goede hoedanigheid.

Het huishouden van den kluizenaar-monnik is dus zeer eenvoudig en helder, en heeft die zuivere klaarheid van de hooge berglucht van den geest. Heel dit leven staat diametraal tegenover alles wat de wereld najaagt om het leven levenswaard te maken. Het brandt in een strak, hevig vuur naar God, excessief en in volmaakte evenwichtigheid.

De wijze gematigdheid, de „discretio” van den

Vader-ordestichter en de diepe kennis der menschelijke ziel, heeft voorgeschreven, dat deze kluizenaars ook moeten omgaan met elkaar — op deze hoogte van leven zijn er groote, ons onbekende gevaren. Het contemplatieve leven is de voorhal van het Paradijs. Het is ook een slagveld, waarneven onze oorlogen kinderspel zijn. En het is de zaligheid van den vrede. Niets als liefde.

Op Zon- en feestdagen mogen deze kluizenaars de recreatie met elkaar doorbrengen. En één dag van elke week trekken zij gezamenlijk uit op een groote wandeling buiten het klooster, drie, vier uur lang, de bergen in: het „spatiamentum”. En dan praten zij, en zijn als blijde kinderen Gods. — *Gaudete, iterum dico vobis: gaudete.*

Alles van dit strenge en toch zoo mild geordende leven: de eenzaamheid, het zwijgen, het nachtkoor en de gezongen Hoogmis van iederen dag, het studeeren en de recreatie, het sameneten op Zon- en feestdagen in den gemeenschappelijken refter, het temmen der natuur, het wandelen, het praten, het zwijgen weer, — alles, elke levensfunctie, elke daad, elk stil-zitten, elk gebaar, elke lichaamsstand, elke ademing van den geest en van het hart, en de stilte en die groote eenzaam-

heid, altijd: alles doelt naar het ééne: de innigst-mogelijke vereeniging met God, stadig te leven hart tegen hart met God, in een vergaan van liefde.

Het is Kerstnacht. Wij zitten weer in de meedoogenlooze koude van den vriesnacht op de tribuun, boven de nog schaars-verlichte kloosterkerk. Buiten staat de sterrenacht wonderlijk diep over de witte wereld. De monniken zijn uit hun cellen gekomen en gaan nu, witte mijnwerkers van God, met de kleine brandende lantaarn in de hand, den kap over het hoofd getrokken, en ieder met den onzichtbaren metgezel, zijn Engelbewaarder, stil door de ijstunnels naar het werk, het „opus Dei”.

Als de kloosterklok om kwart voor tien lang geluid heeft, staan zij allen in de bergkloof van het koor.

Hemelruimten van stilte en eenzaamheid leren rondom en scheiden, als zelfs voor iederen Columbus onbevaarbare oceanen, hen en ons van de paljassen der wereld. Alles buiten deze plek is onwerkelijk. Hier is het brandpunt van het leven. Er is anders niets meer op de aarde dan deze diepe smalle ruimte tusschen donkere

muren, met den barren nacht errond, dan deze luttele plek en eenige andere levende woningen waar ook op dit nachtelijk uur mannen en vrouwen te zingen staan: menschen, zingende in gebed naar God.

Wij volgen den zang, de woorden en de neumen, in een groot officie-boek, dat op de breede balustrade voor ons ligt in den gelen lichtkring van een petroleumlamp. Alle antifonen, psalmen en responsoria worden gezongen. Het is een groot innerlijk geweld. Op klokslag twaalf begint de Middernachtmis.

Er is niets van de uiterlijke poëzie van het Kerstfeest. Geen tooi, geen praal. Alleen véél kaarsen zijn aangestoken, heele ritsen achter en aan weerszijden van het altaar, hoog langs den muur. De Prior zingt de Mis. Hij alleen communiceert. Niemand anders ontvangt Ons Heer. De monniken, die priester zijn, lezen op dit feest geen Mis; op Paschen en Pinksteren evenmin. Zij zullen communiceeren onder de Dagmis, evenals de jonge Paters en de novicen. De broeders, en de twee gasten krijgen het Lichaam van Jesus, bij de Mis van den Dageraad. In een wijde krans lagen wij geknield voor het altaar, een lange witte communie-doek over alle handen gespreid.

De lucht is ijl op deze hoogten. Het Kerstfeest wordt hier gevierd in de zuivere koude van den geest, maar in een koude die brandt. Het is zoo groot en wijd, zoo hard van eenzaamheid, en we liggen uren lang gedoken in het warme hart der Liefde.

De Karthuiser-Kerstmis is een naakt feest. Alles speelt zich af op ijzingwekkende hoogte, tusschen de ziel en God. Er is maar één bergpad dat begaanbaar is en steil en regelrecht voert naar de eenzame gletschers van dit engelenleven: het leven der zuivere contemplatie.

DE KARTHUIZERS EN WIJ

Ons leven in de wereld ligt uit zijn evenwicht geslagen. En we weten het veelal niet. De diepe orde is te loor. We willen het niet weten. Alles is ziek. Wat waardeloos, wat imbeciel, wat vuil is en angstwekkend troebel, wordt tot iets zeer waardevols en essentiëel-belangwekkends, tot het eenig interessante verheven. De dingen staan gewoonweg op hun kop. Niets is meer heilig en onaantastbaar. Een jonge man — het was geen barbaar; barbaren zijn minder cynisch en cerebraal — zegt met minachtend meelij van een makker, dat deze nog niet als hij, het Christendom heeft „stuk gedacht”. Wij verlustigen ons in gecompliceerdheid en koesteren de troebelheid en de onrust. Wij willen geen eenvoud en de stilte, geen zuiverheid en het felle vuur der liefde. Het Freudisme en de Gide-aansche psychologische analyse heeft een heele generatie, niet enkel van schrijvers, maar van argelooze mannen en vrouwen die zich daardoor eindeloos verheven achten boven de helderheid van den rouwmoedigen zondaar, verdorven tot geestelijke exhibitionisten. Litteratoren keeren de beerputten van hun onderbewuste over de hoofden der gretige lezers uit en dezen zijn verrukt over de subtiële en kunstig-verwoorde openbaring

van het onnoembaar vuil dat in iedere menschenziel als gistende modder op den donkeren bodem ligt.

Eeuwen geleden en lang nog daarna, toen er nog geen „gens de lettres” waren, maar de dichters de profeten van hun volk, werd dit demonisch vuil niet vorstelijk der wereld als een nieuwe kostelijke openbaring verteld in edelverzorgd proza of geraffineerde verzen en liep de auteur niet met superieure allure tusschen zijn medemenschen door, maar kroop die mensch op zijn knieën den biechtstoel binnen, snikkende zich op de borst slaand, beschuldigde hij zich — *peccavi nimis cogitatione, verbo et opere* — en stamelde in schaamte en bleek van berouw de walging uit en zijn verbijstering dat zoo iets vuils in hem gebeuren kon.

Nu schreeuwen wij: „Het leven! dat is het leven!” en we maken wilde of zeer afgemeten, koel beheerschte gebaren. We meenen verrijkt te zijn door al dat vuil en een dieperen blik te hebben op die troebele duisternis. We merken de bezoedeling niet. We verkiezen dien blik in den chaos boven de orde, boven den vrede, boven den honger naar God. Wij gebieden niet meer: *Vade retro Satana!* Wij bidden niet meer, hul-

peloos en sterk: *Sancte Michael Archangele, defende nos in praelio contra nequitiam et insidias diaboli....* Wij waden door het slijk en voelen niet dat de Kwade onze metgezel is.

Wat kan ons dan, die zoo superieur en hoogmoedig in „het volle leven” staan en desnoods geloovig zijn en zeer scherpzinnig en bovendien, zooals men dat noemt, onze plichten vervullen, — wat kan ons het leven dier stille kloosterlingen beduiden? Wij vliegen doelloos de wereld rond. Wij temmen de natuurkrachten, wij mechaniseeren het leven tot uiterste consequentie, wij hollen in het rond, wij jagen als bezetenen door ons eigen hart, en over de aarde. We zien niets anders dan het korte leven, een bliksemlicht-oogenblik van bewustzijn tusschen twee eeuwige nachten, en we willen dat oogenblik uitpersen als een vrucht met al zijn kwade sappen en er van genieten mateloos tot op een kleinste fractie van een seconde.

En het geloof, het sterke, levende geloof dat een bindende brug slaat voor den geest naar de oneindigheid, naar het oneindig zuivere licht van God, — waar vinden we het nog?

En toch zijn er menschen — niet die bedoel ik welke nog niet toe zijn aan de tragiek van de

onrust en meer gelijken op tevreden dieren, maar die andere, de hooge en stille, die het evenwicht in zich dragen als een zuiveren dag, den vrede kennen; wier rustig hart de kruissprong is van alle leed en van de martelingen hunner broeders, en die wonen bij de afgronden van het Licht.

Ge vindt ze in de wereld verspreid, weinigen, maar talrijker in die oorden van stilte en eenzaamheid welke de kloosters der contemplatieve orden zijn.

Wanneer ge eenmaal in zoo'n klooster, van Benedictijnen, Trappisten of Karthuizers geweest zijt en ge hebt dat leven, hetwelk in een ander licht staat dan ons leven in de wereld, slechts een weinig, hoe onvolkomen ook, begrepen, dan weet ge voor altijd, dat dat leven in zijn diepe drift, in zijn snellen gang naar het doel dat voor allen is, zich beweegt op een hoog plan. Ik weet het wel: de tegenstelling tusschen die geladen stilte, die milde spanning naar God, en ons dwaas gewichtig rumoer, onze wilde bedrijvigheid, ons praten en ons modderen, is vrij afgezaagd en zeer goedkoop. Maar ze dringt zich onweerstaanbaar aan ons op.

De mannen en vrouwen uit de kloostersbewegen niet, spreken niet; zij ontberen, terwijl wij de

makkelijke weelde willen; zij hebben oogen als water zoo zuiver en een rustigen stand van hun lichaam; onze gezichten dragen litteekens van alle zonden en wij jakkeren de dagen door. Wij begrijpen die stilte niet. Wij meenen dat het een leegte is. En het is juist de boordevolheid.

Wij beschouwen die zonderlinge wereldvluchtigen als 'n soort minderwaardigen, als zwakkelingen, als laffen tegenover het leven. En zij zijn juist de heldhaftigen, de sterken, de hoogen. Bij hen is het waarachtige leven.

En wij kunnen werkelijk niets beters doen dan stil ons te stellen, af en toe, zoo vaak mogelijk, in den ontzaglijken gloed die daarvan uit gaat, en iets mee te dragen van het milde geweld der liefde waarvan zij leven, en te trachten ook binnen in ons, die temidden van het zinneloos tumult der wereld wonen, een cel te bouwen, een afgeslotenheid, waarin we ons terugtrekken om stil in vervoering van geest en hart te luisteren naar de hevig-teedere fluisteringen der Liefde.

De gedachte dat er nu in dezen tijd kloosters zijn waar alles geschiedt als acht eeuwen geleden, verbijstert den modernen mensch, die

naast zijn geloof in God, ook nog gelooft aan den vooruitgang en de evolutie.

Zooals de Karthuiser leefde in den eersten tijd na de stichting van de Orde, zoo leeft hij nog.

— „Cartusia numquam reformata, quia numquam deformata.” — Gedurende acht eeuwen gaat dat leven onveranderd voort. Deze orde is met de twee andere groote contemplatieve orden en de Carmelitessen en de Clarissen — de schijnbaar daadloozen, maar in werkelijkheid de eenige machtige daad stellend van het gebed, — zij zijn de levende plekken der aarde. Meer dan ooit zijn zij onmisbaar; hun bestaan is noodzakelijk. Zij zijn de toppunten, zij vormen den vestingengordel tegen de kwade machten, zij zijn de groote witte vuren die branden als offers naar God.

Eenzaam als kluizenaar, woont de Karthuiser in zijn cel. De eenzaamheid is de woning, het levenslange tehuis van den monnik. De eenzaamheid is zijn kluis, zooals Jesus woont in het Tabernakel. Alles ademt stilte. Een maalstroom van stilte kolkt omhoog, een rust die boven alle stormen is, diep en ontzaglijk.

In diepe eenzaamheid liggen de Karthuiserkloosters: in het hooggebergte, in een dal, tusschen

bergen als La Valsainte, midden in een woud, op een hoogvlakte. De stilte waait zuiver over de toppen.

De geest gonst er, ge hoort niets en alles staat in hoogste spanning; onzichtbaar gaat de stroom naar alle windstreken, de geest, komend van God door die open zielen, vaart in alle richtingen. Het leven der Karthuisers gaat in een groot en machtig rhythme. De dag is hun een prachtige, hooggespannen lijn. En alle dingen staan op hun plaats. De dag past zuiver in de week; de week, in de maand; de maand, in het jaar; het jaar, in de eeuw; de eeuw, in de eeuwigheid. Elke handeling, elk gebaar, elke stilte is er op gericht om dicht bij God te blijven. En dat gebeurt niet met moeizame spanning, stram en met opgeschroefden wil. Het gaat als het hooge, vrije bloeien van een boomgaard. Stormen zijn er ook. Felste teistering. God wil alle vrucht. Maar er is vrede en goedheid.... O Bonitas!

Ons, domme betweters lijkt dit leven dwaze onmogelijkheid, een verminking, en deze verborghenheid in de stilte met God is juist het hoogste en machtigste, want volkomenheid. Daarom zijn deze monniken binnengegaan in de eenzaamheid; — „Jam ipsi per vos considerate”, zoo staat er in

hun tot Regel gekristalliseerde Consuetudines, — „quantum in solitudine sancti ac venerabiles Patres Paulus et Antonius, Hilarion, Benedictus et cæteri nobis innumerabiles mente profecerint et probabitur suavitates psalmodiarum, studialectionum, fervores orationum, subtilitates meditationum, excessus contemplationum, baptismata lacrymarum nulla re magis quam Solitudine posse juvari”.

Den voorrang van het contemplatieve leven in het algemeen en van de Karthuizerorde in het bijzonder heeft Paus Pius XI wederom verkondigd in den bul van 8 Juli 1924, waarin de Ordestatuten der Karthuizers, herzien volgens de voorschriften van het nieuwe kanonieke wetboek, bevestigd worden:

„Al degenen die de gelofte afleggen een leven van eenzaamheid te leiden ver van het tumult en de dwaasheden der wereld, niet alleen om heel de kracht van hun geest te richten op de beschouwing der goddelijke geheimen en der eeuwige waarheden en aan God te offeren gestadige gebeden voor de ontbloeiing en de steeds grootere uitbreiding van Zijn rijk, maar ook om hun eigen fouten en die der evennaasten uit te wisschen en te vergelden door de verstervingen

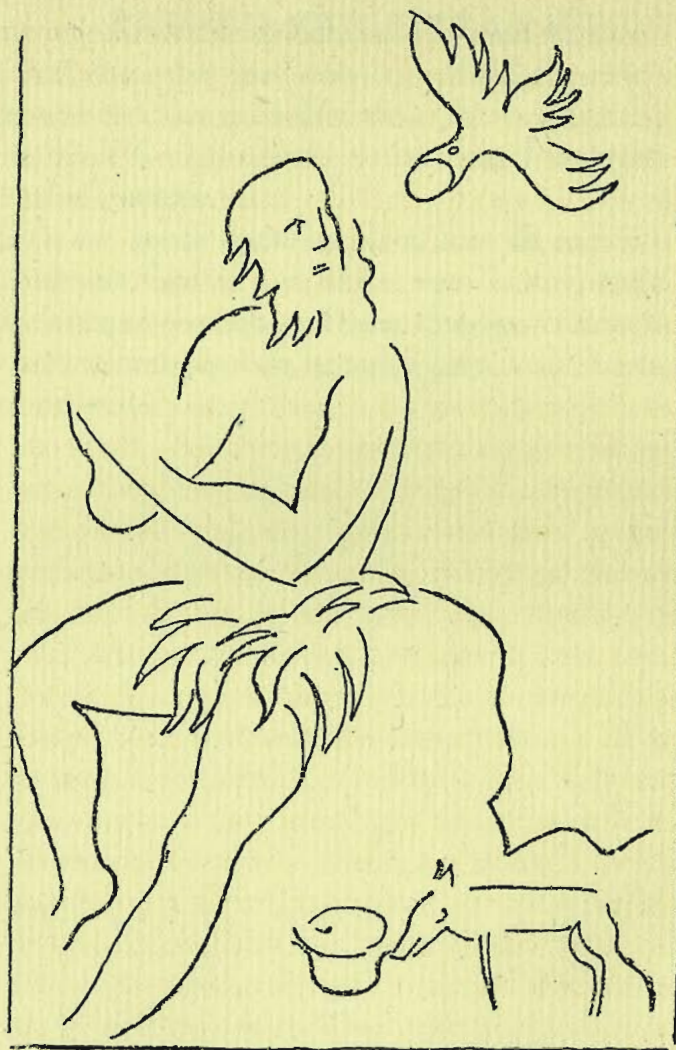
van den geest en het lichaam, bepaald of voorgeschreven door den Regel, — al diegenen hebben ten stelligste, gelijk Maria van Bethanië, het beste deel gekozen.

„Indien God er toe roept, dan kan men aan de keuze en het verlangen der menschen geen levensstaat noch leefwijze voorstellen volmaakter dan deze; inderdaad werken zij, die zoo nauw verbonden zijn met God, in het eenzame, stille leven der kloosters, door hun inwendige heiligheid op machtige wijze mede tot het handhaven van dien glans van heiligheid, welke de onbevleete Bruid van Jesus Christus aan den blik en ter navolging van allen biedt... Sommigen verbeelden zich misschien nog, dat de deugden, ten onrechte passieve genoemd sinds lang in onbruik geraakt zijn en dat men de oude tucht der kloosters moet vervangen door de ruimere en minder bindende beoefening der actieve deugden. Deze meening is weerlegd en veroordeeld geworden door Leo XIII... Trouwens het is makkelijk in te zien dat zij, die ononderbroken zich wijden aan den dienst van het gebed en de boete, héél wat meer dan degenen die door hun arbeid God's akker bebouwen, medewerken tot den vooruitgang der Kerk en tot het heil van

het menschdom, omdat, zoo zij niet van den hemel den overvloed van de goddelijke genaden deden neerdalen over dien akker, de evangelische arbeiders slechts schrale vrucht van hun werk zouden oogsten...

„Als een goede boom, geplant door de rechterhand van God in den akker van de strijdende Kerk om er voortdurend overvloedige vruchten voort te brengen van gerechtigheid, is de Karthuizer-orde.”

EEN KARTHUIZER SPREEKT:

Alle leven is in zijn beginsel en zijn werking vol geheim. Het geestelijk leven, het geheimste van allen, het waarachtige leven, is dan ook het meest verborgen en het minst verklaarbaar. Want te eenvoudig en te mateloos, vóór alle woorden en boven elke uitdrukking.

Degenen die er over hebben gesproken, hebben dan ook, om begrepen te worden door de wereld, gewoonlijk slechts de uiterlijke aspecten moeten beschrijven: gansch de pracht van de Dochter des Konings is verborgen gebleven. Het contemplatieve leven is inderdaad een werkzaamheid in zich eenvoudig, maar kan beschouwd worden op verscheidene manieren: al naar men zijn uitingen, gevolgen, uitwendige vruchten die nog meer of minder zichtbaar en tastbaar zijn, beschouwt, of dat men daarentegen doordringt tot in zijn verborgen, esoterisch wezen, ontoegankelijk voor alles wat niet de zuivere Liefde is. Uitwendig houdt het leven van een contemplatief kloosterling zekere voorwaarden in die als het ware zijn vesting tegen de wereld zijn, de afgesloten hof waar zijn ziel gaat sterven en ontbloeien. De eerste uitwerking daarvan, welke misschien wel het meest bestudeerd is, is de heiliging van den kloosterling zelf, terwijl hij

een vol en harmonieus bestaan ontvangt. Men weet ook dat dit leven in zijn overvloed zich uitstort over de wereld der zielen en dat het als tweede, breedere en edelere uitwerking heeft: het verwekken der zielen tot de Genade, door de macht van het offer en het gebed. Maar dit zelfs is nog slechts de uitstraling van het eenigingsleven, dit is nog niet zijn kern, zijn binnenste brandpunt. Wat is dan toch de bron van oorsprong en het uiterste doel, het onuitputtelijk voedsel en het doel van het geestelijk leven, en meer in het bijzonder van het Karthuizerleven? Dat zullen wij straks trachten uit te leggen of te doen vermoeden. Eerst enkele woorden en over de uitwendige voorwaarden onder welke het zich ontwikkelt, en over de bijkomstige uitwerkingen welke de wereld somwijlen nog wel erkent en niet totaal negeert.

Versterving der zinnen door een strengen leefregel; versterving van verstand en wil door de gehoorzaamheid; versterving van heel den mensch door de eenzaamheid, ziedaar de wallen en grachten waarachter degenen die door de genade uitverkoren is zich verschanst. Die drie kort aangeduide praktijken vormen wat men gewoon is te noemen: de Karthuizer-boete. „Pœnitere” —

berouw hebben over het leven dat men geleid heeft; zich bekeeren d.w.z. zich afkeeren van de wereld en zich wenden naar God: dit is de aanvang van het Karthuizer-leven evenals van elk religieuze leven; met deze daad beginnen wij dat leven. Zij die de Goddelijke roepstem roept in de eenzaamheid onzer kloosters, hebben de Evangelie-woorden gehoord: „Pœnitentiam agite”; „Vade, vende omnia quæ habes.” Vóór alles hebben zij de daad gesteld om zich los te maken van het geschapene, de ketenen van onze slavernij te breken. De daden van onthechting, van gestrengheid jegens zichzelf, en van onderwerping blijven altijd vereischt in een leven dat gewijd is aan de aanbidding van Hem die niets is van de dingen die niet zijn.

Deze daden — ongeveer alles wat de meerderheid der menschen weet van de contemplatieve orden, en de meeste hagiografen hebben niet veel meer begrepen van het leven der heiligen — deze daden zijn zeer zeker noodzakelijk voor de ontwikkeling van de *vita unitiva*. Tot beter begrip ervan en ter vermindering dat men stil blijft staan bij een al te veelvuldig voorkomende misvatting, is het nuttig even te zeggen, dat de uitwendige handelingen der boetedoening altoos een nega-

tief en betrekkelijk karakter hebben. Negatief, omdat zij op zichzelf geenerlei waarde hebben, hun rol is enkel zekere hindernissen uit den weg te ruimen. Betrekkelijk, omdat zij, zoo ze niet onvruchtbaar, doch waardevol willen zijn, in verband gebracht moeten worden met hun innerlijk doel: de Goddelijke liefde, de vereeniging met het Goddelijke Leven. Hieruit blijkt dus, dat deze handelingen, in praktijk bij de contemplatieve orden, deze daden van een Serapion of een Suso, niet op zichzelf als basis kunnen dienen tot een oordeel over hen die ze plegen. Het is eveneens verkeerd ze te beschouwen als doel of te meenen dat daarin ons ideaal berust. De geest van de Karthuizer-statuten is op dit punt zeer duidelijk en hun bedoeling volkomen helder. Meer dan in welke andere kloosterorde, is hier de boetedoening ondergeschikt gesteld aan de contemplatie in een maatvolle en wijze ordening. De lichamelijke strengheden, door onze Vaders vastgesteld en geregeld, worden er slechts aanbevolen onder voorwaarde dat men ze opvat in de gehoorzaamheid en geleid door deze. De gehoorzaamheid zelve moet het spontane voortvloeijsel zijn van de Nederigheid en dus van de Charitas in welke alleen de waarachtige onthech-

ting zich voltrekt en vervolmaakt en ten laatste de banden van het hart ontbonden worden.

PERSOONLIJKE HEILIGING: NEVENDOEL.

Volgens de meening van de meeste menschen is het doel dat de Karthuizers nastreven, de eigen heiliging. De ziel snoeien en haar zuiveren, haar veredelen door de praktijk van de geduldig beoefende, in de broeikas van het klooster met zorg gekweekte en onderhouden deugden, om tenslotte de smettelooze gelukzaligheid te smaken van leven en sterven in de Wet van den Heer, — ziedaar meer dan genoeg ter rechtvaardiging dat men de wereld ten offer bracht, en wellicht hebben eenigen van hen die naar de eenzaamheid komen, geen wijder noch dieper verlangen.

VEROVERING DER ZIELEN: NEVENDOEL.

Velen echter zijn zich bewust van een universeeler zending: dood aan zichzelf willen zij vrucht dragen zooals de zaadkorrel in de aarde waarover gesproken wordt in het twaalfde hoofdstuk van

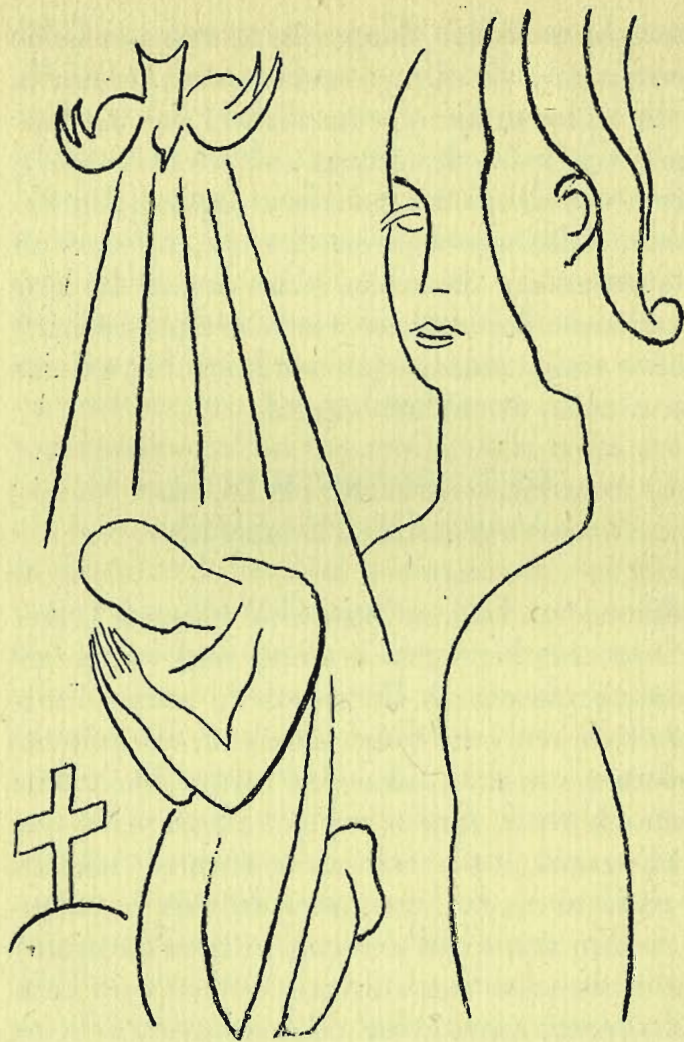
het Sint Joannes-evangelie: zij willen werken aan het heil der zielen, zij willen apostelen zijn en uitstralen over de wereld door de verborgen en machtige daad van het gebed en het offer.

Dit doel is zeer hoog en zeker waard om een ziel te vervullen. En toch rust daarin niet het heerlijk geheim, het beginsel en het wezen van ons leven. Bij den aanvang van onze geestelijke reis, zijn de meesten van ons door het gebied van deze verlangens getrokken, en langzamerhand hebben wij begrepen dat dat nog niet het land is dat ons beloofd werd, en wij voelden ons geroepen tot het bezit van een meer verborgen, waarachtiger en zuiverder Eden. Indien iemand van ons niet verder ging dan het secundaire doel, zoo zou hij niet de volheid van zijn roeping vermogen te beleven, en doordat hij niet had gemikt op het hemelsche doelwit, het Goddelijk Hart, zou het kunnen gebeuren dat hij evenmin in die mate waartoe de genade hem noodt, de zending vervuld heeft waaraan hij meende zich te moeten wijden. Want zoo is de wet der veroveringen, en bovenal de wet der geestelijke veroveringen. Om het verheven doel te bereiken, ontbreekt een enkel ding aan den verzwakten en gevallen mensch: de heilige vermetelheid om hoog genoeg

te mikken en den slappen boog van zijn liefde en zijn geloof te durven spannen naar het zenith. Hij die louter de rechtvaardigheid van het Koninkrijk Gods wil, verkrijgt ook, ten overvloede, de kroon der glorie; het is hem gegeven den uitmuntenden zege-wijn van de eeuwige feesten uit te deelen aan de zielen. Maar de ziel die haar verlangen beperkt heeft tot haar eigen heiliging of op eenige andere wijze, wordt ook het weinige ontnomen dat zij had begeerd.

HET OPPERSTE DOEL: VAN GOD TE LEVEN.

Alleen van God en voor God alleen te leven, ziedaar het diepst geheim en het ware wezen van onze eenzaamheid. Dit is ook de eenige voorwaarde van onze overwinning: al wie met uitsluiting van alles, enkel God begeert, bezit Hem gansch en al. Indien wij niet alles krijgen wat wij vragen, in weerwil van de formeele beloften van Christus, dan komt dat omdat wij niet vragen „in Zijn naam”. Want vragen „in Zijn naam” is niets anders dan vragen in God en voor God. En degeen wiens gebed aldus gezuiverd is, weet dat hij is verhoord in de daad zelve van zijn

inwendig bidden. Want nog slechts de Liefde begeeren, is niets anders dan alleen de Liefde beminnen; dan bezit ge Haar en in Haar alle ding.

GOD, HET EENIGE BEZIT.

Niets anders willen, niets anders weten, niets anders hebben dan God en alleen God: „niets meer te zijn, zoodat ge slechts God zijt”, volgens het diepe woord van een contemplatieve ziel; dat is hier, eigenlijk gezegd, het leven van de ziel die trouw is aan haar roeping. Elke andere zorg dan deze eenige Liefde is nog overbodig; al wat niet het oneindige zelf is, is nog te klein voor het menschelijk hart.

De geesten, in staat de schoonheid van dit absolute te erkennen, zijn niet talrijk; dermate zijn de kinderen van Adam gevallen. Zeldzaam zijn de menschen die onverschrokken genoeg zijn om gansch hun zwakheid te bekennen, om hun niet-zijn te bekennen, die waarachtig durven niets-te-zijn en die juist daardoor nederig genoeg zijn om er in te berusten Goden-te-zijn. En het is juist naar dit wonder der wonderen, dat de Goddelijke Wil diegenen onder ons geleidt, die zich door hem laten omvormen, krui-

sigen en in hem vergoddelijken; om die Eenheid vraagt het Priesterlijk Gebed: „ut unum sint sicut et nos unum sumus, ut sint consummati in unum.” Boven, vèr boven onze schamele heiligheid, onze onzuivere en hoonende rechtvaardigheid; zelfs boven de genaden uit waarmee wij verrijkt zijn; boven alle maatschappelijke, menschenlijke en zelfs geestelijke idealen; boven elk tijdelijk streven: in God alleen. Daar begint voor ons, en reeds hier op aarde, het eeuwige leven. Het is niet mogelijk de „theorie” te formuleeren van een dergelijk leven, het wezen er van uit te drukken; het is tē eenvoudig: liefhebben, leven in de zuivere waarheid, — ziedaar het eenige wat we met menschenlijke woorden kunnen aanduiden.

Om iets ervan te doen vermoeden, hebben we geen ander hulpmiddel dan de uitwerkingen ervan in de ziel die er door verslonden is, kenbaar te maken, haar betrekkingen met de theologische geheimen, met het leven der Kerk aan te geven. Maar dat is reeds een daling: het goud der stilte wordt ingewisseld voor het onvolmaakt metaal der woorden. Moge dit verraad ons vergeven worden!

VEREENVOUDIGING VAN HET AFFECTIEVE LEVEN.

De voortreffelijke dingen zijn eenvoudig en het ware leven, de *vita unitiva*, is het eenvoudigst van allen. De ziel is als het ware in den ban van een goddelijke bezwering, niet meer in staat nog eenig geschapen goed te willen en tot stilstand gebracht in de bovenmatige vreugde van de Liefde. Een onbegrijpelijke vrede vloeit voort uit deze onverschilligheid en dit evenwicht waarin het hart zich gevestigd voelt. Ongetwijfeld, nog langen tijd, totdat de omvorming voltooid is, begaat de ziel die vereenigd is met haar God, tenminste in schijn nog fouten, markeert ze inzinkingen. Maar zelfs deze defectus worden liefde en voeden dan de vlam waarin het schouwende hart zijn bestendige woonsteê heeft. Zijn zwakheden verbazen noch houden het tegen, evenmin als zijn deugden, want het bevindt zich op den kruissprong van twee oneindigheden: de oneindigheid van zijn erbarmelijkheid en de oneindigheid van de Goddelijke barmhartigheid; en uit de ontmoeting dier twee afgronden put het, onvermoeid, zoowel het nederig vertrouwen als de heldere, kalme dankbaarheid die te zamen

tot een volmaakten lofzang ineensmelten.

VEREENVOUDIGING VAN HET INTELLECTUEELE LEVEN.

En evenals de wil alle goed bezit in een enkel goed, zoo bezit de rede, in een eenige waarheid al de schatten der Wijsheid en der Wetenschap. Deze uiterste vereenvoudiging van het intellectueele leven, — die in zekeren zin vanzelf zich voltrekt — is niet het kleinste wonder van het inwendig leven. Dan krijgen deze woorden een glans en een schittering die de wereld niet kent: „Gij weet alles omdat gij Christussen zijt. Alles wat ik van mijn vader gehoord heb, heb Ik u doen kennen.” — Reeds is dit, bij voorbaat en door deelhebbing, het leven van de rede die voor altijd verzonken is in de goddelijke kennis en die, in het ongeschapen Woord, de kenbare wezenheden en hun denkbare betrekkingen schouwt. Hoe dit zachte en machtige licht te benamen, dat geboren wordt in het binnenste van de ziel zoordra wij in ons den Christus aanvaard hebben? Het heeft geen naam: het is het Licht dat iederen mensch verlicht komende in deze wereld en dat zoo weinigen aannemen. In dit Licht leeft alles

en alles is gemaakt door dit Licht. In diepsten grond is alles slechts afglans van één Vuur, en dit Vuur verlangt slechts onze harten te verteren. Bemint, en ge zult alle dingen kennen, begrijpend dat elk ding slechts de schaduw der Liefde is.

VEREENVOUDIGING VAN HET GEESTELIJKE LEVEN.

Door de vereeniging met God en den terugkeer van de vermogens der ziel tot de Eenheid wordt dus de vereenvoudiging verkregen van den wil en den geest, en, juist daardoor, ook hun volmaking, want in de onstoffelijke orde beteekent „eenvoudig”, „volmaakt”.

Het eigenlijk gezegde geestelijke leven volgt denzelfden gang en voltrekt zich op hetzelfde punt. De „devoties” waarin de vermogens der ziel, in het begin van het gebedsleven, nog meer of minder verstrooïing zoeken, gaan nu in één richting. De „praktijken” worden teruggebracht tot één enkele daad die niet zoozeer gesteld als wel aanvaard wordt door de ziel en die van een oneindige waarde is, want die daad is geheel en al goddelijk. Die act bestaat hierin, dat wij God in ons laten zijn; men kan ze liefde noemen, geloof,

vertrouwen, aanbidding, zoenoffer, dankzegging; al de woorden zijn synoniem, en de begrippen schijnen smeltend ineen te vloeien als minderwaardige substanties, in den gloeienden smeltkroes van het hart waarin de levende Liefde zelve brandt.

VERSCHILLENDE ASPEKTEN VAN HET BEREIKTE DOEL.

De ziel die de gave ontvangen heeft van wereldverachting en zelfverachting tot in totale zelfvergetelheid, — of om het op volstrechter wijze te zeggen: de ziel die de gave bezit alles wat niet is als niets te beschouwen, — deze aan zichzelf onthechte ziel ziet hoe de Goddelijke Wijsheid de plaats inneemt van haar ikheid. Wanneer nu elk geschapen beeld en al het beperkte willen, door de achtereenvolgende beproevingen die haar hebben gezuiverd, weggevaagd zijn, dan wordt zij die smetteloze spiegel waarvan Salomo spreekt, en het Gelaat van den Vader spiegelt er zich, met een overeenkomstigheid van onbegrijpelijke glorie en onzegbaar beminnen.

Het leven der ziel is verslonden in het Godde-

lijke leven, „Deus ignis consumens est”. Om dit Vuur mede te deelen, is het Woord vleesch geworden, „ignem veni mittere super terram et quid volo nisi accendatur?” — En in een overmaat van liefde heeft Het de ziel tot Zich getrokken, „in Charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans”.

Haar verslindende, heeft Het haar omgevormd; aldus vindt de Vader, in de ziel, die gelijk en gelijkvormig is geworden aan den Christus, zijn geliefden Zoon.

Het uiterste doel en de diepste expressie van hetgeen ons leven uitmaakt is nu bereikt: dat God zich kenne en zijn welbehagen hebbe in ons: „Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui”; de ziel, volleerd en verslonden in liefde, hoort onafgebroken deze woorden, en zij herhaalt zonder ophouden met den Zoon: „Quæ placita sunt ei facio semper”.

Wij zijn verkoren uit de wereld en naar den Verborgten Tuin der Eenzaamheid geroepen om te behagen aan God, om den onzeggelijken dorst van de versmade Liefde te stillen.

Deze gedachten gaan oneindig ver uit boven ons

verstand en ons hart en wij hebben volstrekt geen hoop begrepen te worden door hen die het nooit hebben doorleefd. En toch, alleen om in hen zijn Christus te vinden, enkel en alleen met dat doel, heeft de Vader de menschen geschapen; den Christus zoekt Hij in de Menschheid, Hij wil zijn beeld en gelijkenis, zijn Woord, kortom Zich-Zelf verwekken, lief hebben en verheerlijken in ons.

Maar de Menschheid is doof voor die roepstem, zij onttrekt zich aan de goddelijke kus. Daarom heeft de uitgestooten Liefde, de bedelende en gekruisigde Liefde, enkele zielen verkoren onder de zwakste en ellendigste, om er tenminste haar vertroosting te vinden.

God is liefde, Hij wil en kan dus slechts de liefde willen, en de goddelijke dorst van Jesus kan slechts gestild worden door de liefde. Jesus troosten; God zijn Wil in ons laten volvoeren; onder de ondankbare Menschheid Christussen zijn in wie de Vader leven kan en zijn aanbiddelijk werk volmaken, — ziedaar het geheim van onze roeping.

Jesus ontvangen, den Menschen-Zoon die geen plek heeft om zijn Hoofd te ruste te leggen, een schuilplaats geven! — „Allen die Hem hebben

ontvangen, heeft Hij het vermogen gegeven, kinderen van God te worden; allen die niet geboren zijn uit het bloed, noch uit den wil van het vleesch, noch uit den wil van den mensch, maar uit God!” — In de ziel die zich aan Hem overgeeft en toestemt in de totale offering waarin alle liefde is volbracht, verwekt God zijn Woord. Zulk een ziel behoort niet meer tot de geslachten der aarde, zij is niet meer de dochter des vleezes noch van haar eigenwil, maar in de volheid van ieder oogenblik wordt zij geboren uit God. Zij leeft van het goddelijke leven, zij kent God met de wetenschap waarmee Hij zichzelf kent, zij bemint Hem met de liefde waarmee Hij zichzelf bemint: zij is Waarheid geworden, volmaakte lof, zij wordt uitgesproken met het Woord. Kortom, zij is in overeenstemming met de grondvorm, sinds alle eeuwigheid vervat in de gelukzalige Wezenheid: zij is juist dat wat God wil. In haar worden de profetische woorden van de heilige Boeken bewaarheid: „Ik zal in u wonen omdat Ik u verkoren heb; ge zult mijn rust zijn voor de eeuwigheid; zooals de bruidegom zich verheugt in de bruid, zoo zult gij de vreugde van uw God zijn.”

Dank zij deze harten die herboren zijn in de liefde, blijft de Christus voortleven op aarde, lijden voor het heil der menschen en de glorie van den Vader; want zij mogen in waarheid zeggen: „Niet ik leef maar het is Jesus die in mij leeft”. En door deze persoonlijkheidsverwisseling waarin de liefde een welbehagen heeft, past het hun ook te zeggen: „*mea conversatio est in coelis*”, mijn handel en wandel is in den hemel; ook kennen zij den innerlijken zin van deze woorden: „Zalig zijn de reinen van hart; wie Mij ziet ziet ook den Vader, en het is de wil van mijn Vader, dat hij die mij ziet het eeuwig Leven heeft. Ik wil dat zij met Mij zijn waar Ik ben, opdat zij de heerlijkheid zien die gij mij gegeven hebt: dat zij één zijn zooals wij één zijn, opdat zij met ons opgenomen worden in de eenheid.”

De uitstraling van deze liefde-haarden is onberekenbaar, want uit kracht van haar éeniging met den Christus zijn zulke zielen koninginnen zooals Hij koning is; — sterker moeten we het zeggen, op gevaar af niet begrepen te worden: dergelijke zielen verlossen de wereld.

Wanneer een wezen zijn volmaaktheid bereikt

door den terugkeer tot zijn beginsel, vindt het niet alleen voor zichzelf de eeuwigdurendheid en de verheerlijking, maar het verlost de andere wezens door hun het leven mede te deelen dat het uit zijn eigen oorsprong put. — Wanneer de plant b.v. weer één is met haar beginsel, dan bloeit zij en bezit zij volledig de schoonheid waarvoor zij gemaakt is. Maar terzelfder tijd draagt zij vrucht, brengt zaden voort, verspreidt in den tijd en de ruimte, het leven der soort; zij is in zekeren zin een bewerkster van verlossing van haar plantaardige zusters. — Zoo is het ook met de geheiligde ziel. Zij heeft geen andere zorg dan zich nauw te vereenigen met het Beginsel zelf van alle dingen; en in deze vereeniging vindt zij niet slechts voor zichzelf gansch de schoonheid waarvoor zij vatbaar is maar zij wordt universeel.

Door alleen in God te handelen en voor Hem, plaatst de mensch-van-gebed zich in het middelpunt der harten, hij beïnvloedt allen, hij geeft hen allen van de volheid van genade waarvan hij kennis draagt en bezielde is.

„Uit hem die in Mij gelooft, springen bronnen van levend water los.” Daar hij volkomen mensch is, voltrekt zich in hem het verlangen

der Menschheid; als een Christus, wordt hij de absolute Geliefde, de Begeerde der eeuwige heuvelen.

Met hoeveel meer grond dan de latijnsche dichter, kan hij zeggen mensch te zijn en dat niets menschelijks hem vreemd is. Hij heeft schatten voor alle nooden, wijn en melk voor alle dorst, gewijde balsems voor alle wonden. Die verloren ligt in de kus van de goddelijke Wezenheid; die zich laat verwekken met Jesus volgens den wil van den Vader, heeft deel aan de ademing van den troostenden Geest, en wordt zelf een trooster. Zonder zich om te wenden, geeft hij aan de zielen de eeuwige vreugde waarvan hij dronken is, hij verlicht en verwarmt de wereld omdat hij zich alleen om God bekommert. Van hem heeft Isaias gesproken: „De Geest des Heeren is over mij, omdat ik een Christus ben; Hij heeft mij gezonden om den armen het Evangelie te verkondigen, de gebrokenen van hart te genezen, aan de geboeiden vergiffenis en vrijheid aan de gevangenen te melden.” Geleid en bezielde door de zuivere Liefde, is hij universeel en barmhartig als de Liefde zelve, en als Deze, almachtig. „Gaat, geneest de zieken; wekt de dooden op; drijft de duivelen uit. Voorwaar, wie in Mij gelooft, zal

de werken doen die Ik doe en grootere nog, want al wat gij den Vader vraagt in Mijn naam, zal Ik volbrengen voor Zijn verheerlijking.”

Ongetwijfeld zullen deze dingen dolzinnig lijken aan de wijsheid der wereld, omdat de wereld leeft op vergankelijke schijnbeelden, terwijl wij spreken van de zuivere en eeuwige werkelijkheid. De wereld vermag noch ons leven noch onze liefde te kennen; want ons leven, dat is God, en onze liefde, dat is wederom God, en onze vast-en-zekere, volmaakte overwinning is niets anders dan God zelf. En God is juist datgeen wat de wereld niet kent; daarom kan zij den omvang van onze overwinning meten noch vermoeden: de overwinning van den Christus in ons: „Confidite, ego vici mundum.”

VERHEERLIJING.

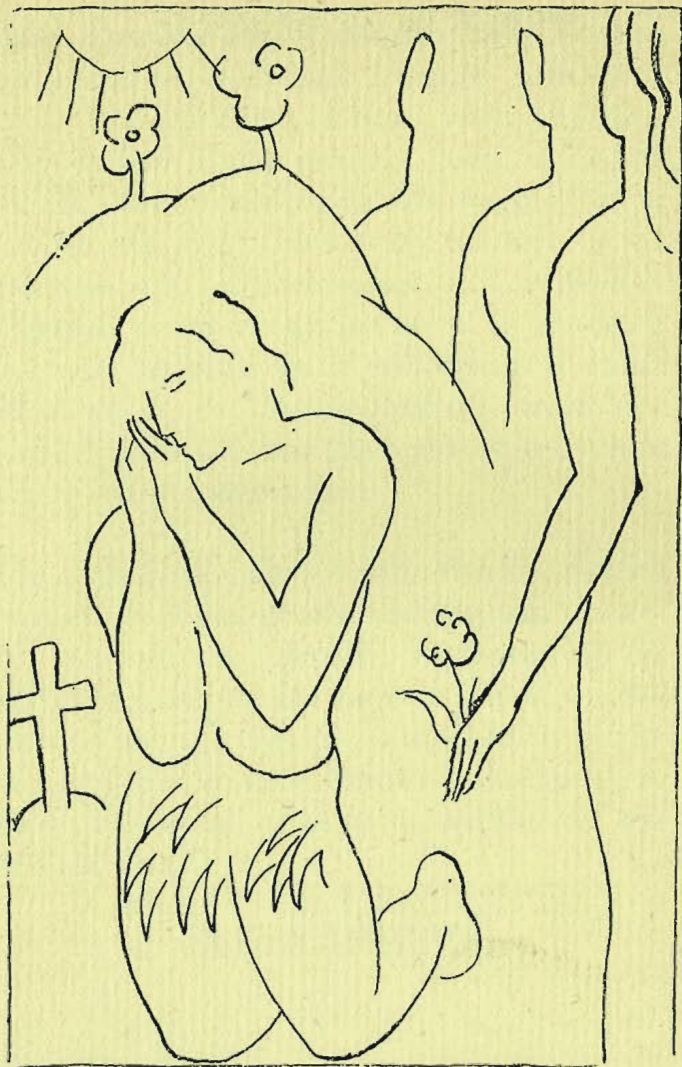
Maar nog een weinig tijds, en het hunkerend wachten van heel de natuur zal verzadigd worden door de verheerlijking van de zonen Gods. De ziel die zich aan de Liefde heeft overgegeven, bezit dit bedwelmend weten: dat zij tot tegenstanders en vijanden slechts sterfelijke dingen

heeft, d.w.z. dingen die niet zijn. En hij, dien zij tot vriend en bruidegom genomen heeft; dien zij tot haar steunpunt en haar „vorm”, tot haar alles en haar éénige gemaakt heeft, is Degeen die IS. Daarom bezit zij, na alles weggegeven te hebben, alle ding: „omnia mea tua sunt, omnia tua mea sunt.” Zij bekommert zich, evenals de Apostel, niet meer om het leven en den dood, noch om het heden en de toekomst, noch om de Machten en de Vorstendommen: want haar vreugde is wijder dan alle zeeën en haar vrede dieper dan alle afgronden.

Om de bron van alle vruchtbaarheid — die zich bevindt op de hoogten der contemplatie — zonder omwegen te bereiken, verdeemoedigt de Karthuizer zich tot den diepsten bodem van den afgrond van zijn niet-zijn, waar hij zich den totalen zelfdood en de volkomen onthechting van de wereld oplegt, en aldus verwerkt hij zijn stralend ideaal:

VAN GOD TE LEVEN IN DE
EENZAAMHEID!

TERUG IN DE WERELD..

Wat zal ik nog vertellen van den terugtocht? Ik voel mij uitgestooten uit het Paradijs, het opnieuw verloren Paradijs. Het is moeilijk, moeilijk, de daling naar de wereld en haar aberratie. Het is een zware gang naar de dalen waar de menschen wonen. Het is om te schrèuwen: de wereld hiër, en dat andere, daarginds achter mij op de witte hoogten. Ik hoor nog steeds die heldere stem die tot mij zeide: „Wij hebben de roeping der liefde....” En ik zie rond mij heen en ik gruw van alles, van mijzelf, van de kille liefdeloosheid, van de zelfgenoegzaamheid, van het onrecht en de onafgebroken opzettelijke en onopzettelijke God-schennis, van heel de samenleving waar niets te vinden is, nog niet een enkele kruimel van de tafels dier eenzame, eenvoudige monniken uit wier oogen u de helderste vreugde tegenstraalt. Heimwee, het wilde, martelende heimwee doet je hart gillen. En het wonder is, dat je niets als vreugde, helderheid, stilte en glans van sterken vrede meegekregen hebt. Je oogen zijn gewasschen in het licht, je ziet nu scherp en zuiver, met welk een ontzetting, en toch met welk een levende rust en erbarmen, wat de wereld is: ze is woest en ledig. Een God van liefde heeft de menschen, ons trouweloozen

en lauwen, lief tot het einde. En je begint te begrijpen — 't is de schemering van een schaduw — dat er maar één oplossing, één redding mogelijk is: in den eigen afgrond (die nièt is de kille modder van „geheime roerselen”, maar je niet-zijn) te verzinken om je in dien anderen afgrond, die God is, te verliezen. Alleen in de vereeniging van die twee afgronden — abyssus abyssum invocat — is de verzoening volkomen, en vandaar uit stroomen de stortbeken der genade over de menschheid, zoekende naar de open afgronden van de zielen om er zich in te werpen. Daarginds, en elders in het hooggebergte der contemplatie, wonen en werken — gedweeë en machtige werktuigen in God's hand — de monniken, die wonderlijke mijnwerkers van God. Zij slaan door hun loutere liefde de bronnen los uit de rotsen, als Mozes, enkel en alleen om God's glorie, om God's liefde. Het excessieve wordt van een simpele redelijkheid en een absoluten eenvoud: God is nabij! O Bonitas!

INHOUD

Het Klooster in de bergen	9
De Woestijnvaders	21
Sint Bruno.	35
De dagen en de nachten in de Chartreuse van La Valsainte	53
De Karthuizers en wij.	73
Een Karthuiser spreekt:	85
Terug in de wereld....	109

COLOPHON

HET WITTE PARADIJS

door Pieter van der Meer de Walcheren werd
geïllustreerd door Otto van Rees en gedrukt
met de Electa-letter voor de uitgevers „De Ge-
meenschap” te Utrecht door C. Nypels op de
persen der drukkers Leiter-Nypels te Maastricht.